

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის

კ ა ნ ო ნ ი

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შესახებ

თავი I

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მაჩვენებლები

მუხლი 1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ბალანსი

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ბალანსი თანდართული რედაქციით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის გეგმა
შემოსავლები	135 773,0	165 534,3	140 463,7
გადასახადები	124 750,3	133 750,9	129 000,0
გრანტები	4 061,3	21 146,8	2 500,0
სხვა შემოსავლები	6 961,4	10 636,7	8 963,7
ხარჯები	112 468,6	117 347,7	136 545,4
შრომის ანაზღაურება	16 351,1	16 878,2	36 538,4
საქონელი და მომსახურება	18 919,9	15 692,4	21 574,9
პროცენტი	250,6	251,5	277,6
სუბსიდიები	28 069,5	26 883,1	2 411,1
გრანტები (გაცემული)	31 192,8	33 995,2	44 052,0
სოციალური უზრუნველყოფა	5 433,4	5 370,5	5 877,0
სხვა ხარჯები	12 251,3	18 276,8	25 814,4
საოპერაციო სალდო	23 304,4	48 186,6	3 918,3
არაფინანსური აქტივების ცვლილება	23 945,3	18 804,2	24 357,0
ზრდა (შემცენა)	33 336,3	21 778,0	29 591,5
კლება (გაყიდვა)	9 391,0	2 973,8	5 234,5
მოლიანი სალდო	- 640,9	29 382,3	-20 438,6
ფინანსური აქტივების ცვლილება	- 736,1	26 791,7	-21 542,0
ზრდა	0,0	26 848,4	0,0
ვალუტა, დეპოზიტები		26 848,4	
სესხები	0,0	0,0	0,0
კლება	736,1	56,7	21 542,0



ვალუტა, დეპოზიტები	736,1	56,7	21 542,0
სესხები			
ვალდებულებების ცვლილება	- 95,2	-2 590,6	-1 103,4
ზრდა	0,0	0,0	0,0
სესხები			
კლება	95,2	2 590,6	1 103,4
სესხები			1 082,0
ბალანსი	0,0	0,0	0,0

2. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება თანდართული რედაქციით:  
 აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება

(ათასი ლარი)

დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის გეგმა
შემოსულობები	145 164,0	168 508,1	145 698,2
შემოსავლები	135 773,0	165 534,3	140 463,7
არაფინანსური აქტივების კლება	9 391,0	2 973,8	5 234,5
ფინანსური აქტივების კლება (ნაშთის გამოკლებით)	0,0	0,0	0,0
ვალდებულებების ზრდა	0,0	0,0	0,0
გადასახდელები	145 900,1	141 716,3	167 240,2
ხარჯები	112 468,6	117 347,7	136 545,4
არაფინანსური აქტივების ზრდა	33 336,3	21 778,0	29 591,5
ფინანსური აქტივების ზრდა (ნაშთის გამოკლებით)	0,0	0,0	0,0
ვალდებულებების კლება	95,2	2 590,6	1 103,4
ნაშთის ცვლილება	- 736,1	26 791,7	-21 542,0

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

## თავი II

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები

მუხლი 2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები 140463.7 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის გეგმა



შემოსავლები	135 772,9	165 534,4	140 463,7
გადასახადები	124 750,3	133 750,9	129 000,0
გრანტები	4 061,3	21 146,8	2 500,0
სხვა შემოსავლები	6 961,3	10 636,7	8 963,7

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

**მუხლი 3. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გადასახადები**  
 განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გადასახადები 129000.0 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის გეგმა
11	გადასახადები	124 750,3	133 750,9	129 000,0
111	გადასახადები შემოსავალზე, მოგებაზე და კაპიტალის ღირებულების ნაზრდზე	124 750,3	133 750,9	129 000,0
1111	ფიზიკური პირებიდან	124 750,3	133 750,9	129 000,0
11111	საშემოსავლო გადასახადი	124 750,3	133 750,9	129 000,0

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

**მუხლი 4. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გრანტები**

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გრანტები 2500.0 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის გეგმა	2014 წლის გეგმა
13	გრანტები	4 061,3	21 146,8	2 500,0
132	უცხო სახელმწიფოთა მთავრობებიდან მიღებული გრანტები	320,3	0,0	0,0
1321	მიმდინარე დანიშნულების გრანტები	320,3	0,0	0,0
13211	ნიდერლანდის სამეფოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო-აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სივრცითი მოწყობის სქემის შემუშავება	320,3		
133	სახელმწიფო მმართველობის სხვადასხვა დონის ორგანიზაციებიდან მიღებული გრანტები	3 741,0	21 146,8	2 500,0
1331	მიმდინარე დანიშნულების გრანტები	3 741,0	21 146,8	2 500,0



აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

**მუხლი 5. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები**  
 განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები 8963.7 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის გეგმა
14	სხვა შემოსავლები	6 961,3	10 636,7	8 963,7
141	შემოსავლები საკუთრებიდან	5 049,8	8 524,5	7 161,0
1411	პროცენტები	3 396,6	5 689,3	5 600,0
14115	დეპოზიტებზე და ანგარიშებზე დარიცხული პროცენტები	3 396,6	5 689,3	5 600,0
1412	დივიდენდები	1 307,4	1 310,5	1 000,0
14121	სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით მოქმედი საწარმოების მოგებიდან მიღებული დივიდენდები	1 307,4	1 310,5	1 000,0
1415	რენტა	345,8	1 524,7	561,0
14154	შემოსავალი მიწის იჯაროდან და მართვაში (უზურფრუქტი, ქირაგნობა და სხვა) გადაცემიდან	51,5	85,4	200,0
14155	სარგებლობის ლიცენზიის გაცემის საფასურით მიღებული შემოსავლები	294,3	1 439,3	361,0
142	საქონლისა და მომსახურების რეალიზაცია	409,6	568,3	401,2
1422	ადმინისტრაციული მოსაკრებლები და გადასახდელები	228,1	51,2	46,2
14222	სალიცენზიო მოსაკრებლები	3,2	14,0	16,2
14223	სანებართვო მოსაკრებლები	224,6	36,3	30,0
14229	საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებელი	0,3	0,9	
1423	არასაბაზრო წესით გაყიდული საქონელი და მომსახურება	181,5	517,1	355,0
14232	შემოსავლები მომსახურების გაწევიდან	181,5	517,1	355,0
1423209	შემოსავალი სხვა არაკლასიფიცირებული მომსახურების გაწევიდან	181,5	517,1	355,0
143	საჩქები (ჯარიმები და საურავები)	244,2	111,2	90,0
145	შერეული და სხვა არაკლასიფიცირებული შემოსავლები	1 257,7	1 432,7	1 311,5
1459	სხვა არაკლასიფიცირებული შემოსავლები	1 257,7	1 432,7	1 311,5

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.



**თავი III**

**აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები, არაფინანსური აქტივები და მათი ფუნქციონალური კლასიფიკაცია**

**მუხლი 6. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები**

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები 136545.4 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის პროექტი
ხარჯები	112 468,6	117 347,7	136 545,4
შრომის ანაზღაურება	16 351,1	16 878,2	36 538,4
საქონელი და მომსახურება	18 919,9	15 692,4	21 574,9
პროცენტი	250,6	251,5	277,6
სუბსიდიები	28 069,5	26 883,1	2 411,1
გრანტები (გაცემული)	31 192,8	33 995,2	44 052,0
სოციალური უზრუნველყოფა	5 433,4	5 370,5	5 877,0
სხვა ხარჯები	12 251,3	18 276,8	25 814,4

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

**მუხლი 7. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება**

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება 24357.0 ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

ა. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ზრდა 29591.5 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის პროექტი
101	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო	196,4	119,8	154,5
102	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საარჩევნო კომისია	137,4	0,0	0,0
103	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა	17 881,2	12 633,6	16 436,7
104	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	10 135,9	4 266,4	7 213,0
106	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო	3 091,8	2 770,6	3 267,5
107	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	127,5	16,0	202,1
108	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	1 558,7	1 555,4	935,6



109	უმადღესი განათლებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა	207,4	416,3	460,0
110	საერთო დანიშნულების რესპუბლიკური გადასახდელები	0,0	0,0	922,1
სულ		33 336,3	21 778,1	29 591,5

ბ. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების კლება 5234,5 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის პროექტი
31	არაფინანსური აქტივები	9 391,0	2 973,8	5 234,5
311	ძირითადი აქტივები	2 029,0	1 066,2	1 163,3
312	მატერიალური მარაგები			975,0
314	არამწარმოებლური აქტივები	7 362,0	1 907,6	3 096,2

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

**მუხლი 8. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ფუნქციონალური კლასიფიკაცია**  
 განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ზრდა ფუნქციონალურ ჭრილში 166136.7 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის პროექტი
701	საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურება	53 317,1	55 842,7	65 901,9
7011	აღმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა, ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა, საგარეო ურთიერთობები	18 606,0	19 406,1	19 282,3
70111	აღმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა	11 924,7	7 663,3	9 136,8
70112	ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა	6 665,9	11 741,7	10 124,5
70113	საგარეო ურთიერთობები	15,4	1,1	21,0
7013	საერთო დანიშნულების მომსახურება	1 740,2	1 614,0	1 707,5
7016	ვალთან დაკავშირებული ოპერაციები	250,6	251,5	277,6
7017	საერთო დანიშნულების ფულადი ნაკადები მთავრობის სხვადასხვა დონეებს შორის	31 192,8	33 995,2	44 052,0
7018	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურებაში	1 527,5	575,9	582,5
703	საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება	4 607,8	1 738,9	2 235,7



7032	სახანძრო-სამაშველო სამსახური	4 607,8	1 738,9	2 235,7
704	ეკონომიკური საქმიანობა	27 561,4	28 054,1	40 770,4
7042	სოფლის მეურნეობა, სატყეო მეურნეობა, მეთევზეობა და მონადირეობა	3 466,7	5 216,1	6 603,3
70421	სოფლის მეურნეობის სექტორის მართვასთან, ვეტერინარული, მცენარეთა დაავადებების საწინააღმდეგო და სხვა მომსახურება	2 238,4	2 152,0	3 601,0
70422	სატყეო მეურნეობა	1 228,3	3 064,1	3 002,3
7044	სამთომომპოვებელი და გადამამუშავებელი მრეწველობა, მშენებლობა	0,0	0,0	0,0
70443	მშენებლობა			
7045	ტრანსპორტი	19 758,1	15 464,4	26 348,8
70451	საავტომობილო ტრანსპორტი	19 758,1	15 424,5	20 556,8
70452	საზღვაო ტრანსპორტი	0,0	39,9	5 792,0
7047	ეკონომიკის სხვა დარგები	3 638,3	6 176,1	6 551,4
70473	ტურიზმი	2 659,3	2 581,6	3 764,9
70474	მრავალმიზნობრივი განვითარების პროექტები	979,0	3 594,5	2 786,5
7049	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა ეკონომიკურ სფეროში	698,3	1 197,5	1 266,9
705	გარემოს დაცვა	2 492,9	2 073,0	2 382,1
7054	ბიომრავალფეროვნებისა და ლანდშაფტების დაცვა	1 495,0	930,9	1 294,8
7056	სხვა არაკლასიფიცირებული ხარჯები გარემოს დაცვის სფეროში	997,9	1 142,1	1 087,3
706	საბინაო კომუნალური მეურნეობა	4 939,6	2 563,7	3 742,6
7061	ბინათმშენებლობა	4 939,6	2 563,7	3 742,6
707	ჯანმრთელობის დაცვა	7 150,4	7 200,6	7 976,3
7072	ამბულატორიული მომსახურება	778,1	976,7	2 219,7
7073	საავადმყოფოების მომსახურება	3 896,5	3 667,3	2 658,0
7074	საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება	571,9	629,0	754,1
7076	სხვა არაკლასიფიცირებული ხარჯები ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში	1 903,9	1 927,6	2 344,5
708	დასვენება, კულტურა და რელიგია	27 851,7	23 850,6	23 942,0
7081	მომსახურება დასვენებისა და სპორტის სფეროში	9 346,0	6 521,8	8 872,4
7082	მომსახურება კულტურის სფეროში	9 330,9	10 352,7	11 572,0
7083	ტელე-რადიო მაუწყებლობა და საგამომცემლო საქმიანობა	5 998,9	4 929,5	230,0
7084	რელიგიური და სხვა სახის საზოგადოებრივი მომსახურება	62,0	102,0	122,0
7086	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა დასვენების, კულტურისა და რელიგიის სფეროში	3 113,9	1 944,6	3 145,6
709	განათლება	17 350,2	17 333,2	18 322,3
7092	ზოგადი განათლება	764,1	804,5	894,9



7094	უმადლესი განათლება	4 379,5	3 305,5	2 841,1
7098	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა განათლების სფეროში	12 206,6	13 223,2	14 586,3
710	სოციალური დაცვა	533,9	469,0	863,4
7101	ავადმყოფთა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სოციალური დაცვა	75,0	112,5	154,5
7102	ხანდაზმულთა სოციალური დაცვა	28,5	29,0	58,0
7104	ოჯახებისა და ბავშვების სოციალური დაცვა	0,0	38,0	152,9
7109	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა სოციალური დაცვის სფეროში	430,4	289,5	498,0
სულ		145 805,0	139 125,8	166 136,7

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

#### თავი IV

**აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების ცვლილება**

**მუხლი 9. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო**

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (-20438.6) ათასი ლარის ოდენობით:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

**მუხლი 10. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ცვლილება**  
განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ცვლილება 21542.0 ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის გეგმა
ფინანსური აქტივების ცვლილება	0,0	26 848,4	0,0
ზრდა	0,0	26 848,4	0,0
ვალუტა, დეპოზიტები	0,0	26 848,4	0,0
სესხები	0,0	0,0	0,0

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების კლება 21542.0 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის გეგმა
ფინანსური აქტივების ცვლილება	736,1	56,7	21 542,0
კლება	736,1	56,7	21 542,0
ვალუტა, დეპოზიტები	736,1	56,7	21 542,0





სესხები	0,0	0,0	0,0
---------	-----	-----	-----

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

**მუხლი 11. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებების ცვლილება**  
 განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებების ცვლილება 1103.4 ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:  
 განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებათა კლება 1103.4 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის გეგმა
ვალდებულებების ცვლილება	95,2	2 590,6	1 103,4
კლება	95,2	2 590,6	1 103,4
სესხები			1 082,0

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

## თავი V

### ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

**მუხლი 12. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები**  
 განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პრიორიტეტები პროგრამები (ქვეპროგრამები) შემდეგი რედაქციით:

1. წარმომადგენლობითი საქმიანობის მხარდაჭერა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ძლიერი წარმომადგენლობითი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება, ვინაიდან იგი არის რეგიონის პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების განმსაზღვრელი, საკანონმდებლო და მაკონტროლებელი ფუნქციების მქონე ხელისუფლების შტო.

პრიორიტეტის ფარგლებში განსახორციელებელი პროგრამების მეშვეობით რეგიონში ხორციელდება ქვეყნის მიერ აღიარებული დემოკრატიული ღირებულებებისა და დემოკრატიული ინსტიტუტების გაძლიერების მხარდაჭერა, სამოქალაქო პლურალიზმის ხელშეწყობა და საარჩევნო სისტემის განვითარება.

1.1 საკანონმდებლო საქმიანობა

კომპეტენციის ფარგლებში საკანონმდებლო საქმიანობის განხორციელება, კონტროლი აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის საქმიანობაზე.

საქართველოსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონმდებლობით განსაზღვრულ სხვა უფლებამოსილებების განხორციელება.

1.2 საარჩევნო გარემოს განვითარება

საარჩევნო პროცესისა და საარჩევნო ადმინისტრაციის საქმიანობის გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა.

სამოქალაქო განვითარებასა და საარჩევნო გარემოს გაუმჯობესებაზე ორიენტირებული პროექტების წახალისება.

ამომრჩევლების ნების გადრმავევა და დაინტერესება არჩევნების მიმართ.

ამომრჩეველთა აქტიურობის გაზრდა და დაინტერესება არჩევნებში მონაწილეობის მიზნით.

ამომრჩევლებისათვის სრულყოფილი და ზუსტი ინფორმაციის დროულად მიწოდება.

სამოქალაქო განათლებისა და საარჩევნო გარემოს გაუმჯობესების პროგრამების შექმნა შემუშავება.

2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა რეგიონის ინსტიტუციური განვითარებისათვის მნიშვნელოვანია აღმასრულებელი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება

2.1 მთავრობის უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მიერ აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში აღმასრულებელი ხელისუფლების განხორციელების პირობების შექმნა;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის აღმასრულებელი ხელისუფლების დაწესებულებათა საქმიანობის კოორდინაციისა და კონტროლის განხორციელება;

მთავრობის საქმიანობის ორგანიზაციული, სამართლებრივი და ინფორმაციულ-ანალიტიკური უზრუნველყოფა;



მთავრობის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულების კონტროლის განხორციელება. მთავრობის თავმჯდომარის ურთიერთობის ხელშეწყობა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის დაწესებულებებთან.

### 3. რეგიონის ფინანსური მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

ეფექტიანი და გამჭვირვალე საბიუჯეტო პროცესის ჩამოყალიბება, რომელიც უზრუნველყოფს საჯარო ფინანსების მოქნილ მართვას, სექტორში გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების სისტემის გაზრდას, აგრეთვე სახელმწიფო სახსრების ეკონომიურ და ეფექტიანად ხარჯვაზე მონიტორინგს. ელექტრონული ხაზინის სისტემის დანერგვა.

რეგიონში ხელსაყრელი ეკონომიკური გარემოს შექმნისა და მდგრადი ეკონომიკური განვითარების მიზნით წინადადებების შემუშავება. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ქონების გამჭვირვალედ და ეფექტიანად მართვა, მისი სრულყოფილად აღრიცხვა, მოვლა-პატრონობა და პრივატიზაცია. რეგიონის სივრცითი, კურორტებისა და სარეკრეაციო ადგილების დაგეგმარება. დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა. ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა. საფრთხის შემცველი ობიექტების მონიტორინგი და მართვა.

3.1 ფინანსების, ეკონომიკური პოლიტიკისა და ქონების სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა  
აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე საფინანსო სისტემის მართვა და საფინანსო-საბიუჯეტო პოლიტიკის რეგულირება.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტით გათვალისწინებული ღონისძიებების შეუფერხებელი დაფინანსების უზრუნველყოფა.

რეგიონის სოციალურ-ეკონომიკური კეთილდღეობის გაზრდის მიზნით ეკონომიკური პოლიტიკის ეფექტიანად შემუშავება და წარმართვა.

ავტონომიურ რესპუბლიკაში სამშენებლო საქმიანობის პოლიტიკის განხორციელება; სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმარების დოკუმენტების შემუშავების პროცესის წარმართვა.

3.2 რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა  
რეგიონისა და მისი საინვესტიციო პოტენციალის შესახებ საპრომოუშენო მასალების მომზადება. საერთაშორისო საინვესტიციო/ბიზნეს ფორუმებზე, ტურებზე, რეგიონის მონაწილეობის უზრუნველყოფა და მისი საინვესტიციო პოტენციალის წარდგენა; ინვესტიციების მოზიდვის და მიმდინარე პრივატიზების პროცესის პირობებში რეგიონის სხვადასხვა სექტორის შესწავლა და შეფასება. შესაბამისად, სპეციალური მეთოდოლოგიით კვლევების ჩატარება.

აჭარის ტერიტორიაზე მდებარე სახელმწიფო და აჭარის საკუთრებაში არსებული აქტივების საბაზრო ღირებულებისა და საიჯარო ღირებულების დადგენა; მიწის ნაკვეთების აგეგმვის სავსელ და კამერალური სამუშაოების შესყიდვა; შენობა-ნაგებობების აზომვითი ნახაზების შესყიდვა;

უძრავი ქონებების რამდენიმე ნაწილად დაყოფის მიზნით აზომვითი ნახაზის მომზადება; ქონების თვითნებურად დაკავების ფაქტების აღმოფხვრა-შემცირება და ქონების განთავსებისაგან თავიდან აცილების მიზნით, სახელმწიფო ან აჭარის საკუთრებაში არსებული ქონების მოვლა-პატრონობა; ქონების ეფექტურად მართვისა და განკარგვის მიზნით ელექტრონული ვებპროგრამის შექმნა.

3.2.1 აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო ქონების მართვა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მდებარე სახელმწიფო და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საკუთრებაში არსებული ქონების ეფექტურად მართვა და განკარგვა

აჭარის ტერიტორიაზე მდებარე სახელმწიფო და აჭარის საკუთრებაში არსებული აქტივების საბაზრო ღირებულებისა და საიჯარო ღირებულების დადგენა; მიწის ნაკვეთების აგეგმვის სავსელ და კამერალური სამუშაოების შესყიდვა; შენობა-ნაგებობების აზომვითი ნახაზების შესყიდვა; უძრავი ქონებების რამდენიმე ნაწილად დაყოფის მიზნით აზომვითი ნახაზის მომზადება; ქონების თვითნებურად დაკავების ფაქტების აღმოფხვრა-შემცირება და ქონების განთავსებისაგან თავიდან აცილების მიზნით, სახელმწიფო ან აჭარის საკუთრებაში არსებული ქონების მოვლა-პატრონობა; ქონების ეფექტურად მართვისა და განკარგვის მიზნით ელექტრონული ვებპროგრამის შექმნა.

3.2.2 რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის პრომოუშენო  
აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საინვესტიციო პოტენციალის ცნობადობის გაზრდა.

რეგიონისა და მისი საინვესტიციო პოტენციალის შესახებ საპრომოუშენო მასალების მომზადება. საერთაშორისო საინვესტიციო/ბიზნეს ფორუმებზე, ტურებზე, რეგიონის მონაწილეობის უზრუნველყოფა და მისი საინვესტიციო პოტენციალის წარდგენა.

3.2.3 კვლევები რეგიონის ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასებისათვის  
რეგიონის ეკონომიკის დარგობრივი სტრუქტურის შესწავლა.

აჭარის რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის და მიმდინარე პრივატიზების პროცესის პირობებში აჭარის რეგიონის უძრავი ქონების ბაზრის კონიუქტურის შესწავლა და შეფასება. რეგიონის ეკონომიკის დარგობრივი ანალიზი დარგების საინვესტიციო მიმზიდველობის შეფასების მიზნით.

3.3 ქალაქმშენებლობითი და სივრცითი მოწყობის პროგრამა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული თვითმმართველი ერთეულების ტერიტორიების შემდგომი გამოყენების დადგენა, საკურორტო-სარეკრეაციო ადგილებისა და ტერიტორიების ურბანული განვითარება.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული თვითმმართველი ერთეულების ტერიტორიების სივრცითი მოწყობის, საკურორტო-სარეკრეაციო ადგილების დაგეგმვისა და ტერიტორიების ურბანული განვითარების დოკუმენტის შედგენა.

3.3.1 ქალაქმშენებლობითი და დაგეგმარებითი პროექტების შედგენა  
ტერიტორიების ურბანული განვითარება

ქალაქ ბათუმის გმირთა ხეივანის მიმდებარე ტერიტორიების ურბანული განვითარება.

3.3.2 აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული თვითმმართველი ერთეულების სივრცითი მოწყობის დოკუმენტის შედგენა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული თვითმმართველი ერთეულების ტერიტორიების შემდგომი გამოყენების დადგენა.

ჯანსაღი და უსაფრთხო სამოღვაწეო და საცხოვრებელი გარემოს შექმნა, ზოგადფუნქციური და კონკრეტული



უფლებრივი ზონირება; ტერიტორიული ერთეულების საინჟინრო და კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარების დოკუმენტაციის შექმნა;

### 3.4 სახაზინო მომსახურება

ელექტრონული ხაზინის სისტემის დანერგვა და ძირითადი ექსპლუატაცია;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის აღსრულება, მისი შემოსულობების და გადასახდელების ზუსტი და ოპერატიული აღრიცხვა.

ბიუჯეტის ოპერატიული, ყოველთვიური, ყოველკვარტალური და წლიური ანგარიშების მომზადება.

### 3.5 დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა

ინკუბირებული კომპანიების საქმიანობის ხელშეწყობა—მონიტორინგი და ბიზნესის განვითარებისთვის საჭირო სერვისების და რესურსების მიწოდება. ასევე სატრენინგო კურსების ჩატარება სხვადასხვა თემაზე.

აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში ბიზნეს ინკუბატორი უზრუნველყოფს მის წევრ კომპანიებს შესაბამისი საოფისე ფართით, რომელიც აღჭურვილია საოფისე ინვენტარით, კომუნალური გადასახადებით, საკონსულტაციო მომსახურებით, უფინანსებს რეგიონალურ გამოფენებში მონაწილეობას. კომპანიების ბუღალტერიის თანადაფინანსებას და მონიტორინგის ჩატარებას მათი საქმიანობის შესახებ. ასევე ატარებს სატრენინგო კურსის მონიტორინგს, რომლებიც იმართება სხვადასხვა თემაზე.

### 3.6 მცირე და საშუალო ტურისტული ბიზნესის ხელშეწყობის პროგრამა

აჭარის რეგიონში მცირე და საშუალო ტურისტული ობიექტების ინფრასტრუქტურის მოწესრიგებისა და ტურისტული მომსახურების გაუმჯობესების მიზნით შერჩეული ბანკის მიერ სესხების გაცემა.

### 3.7 ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა

სტრუქტურული გაძლიერება, სერვისების დახვეწა, ბიზნესმენებისა და ინვესტორების საქმიანობისათვის ხელშეწყობა, რაც თავის მხრივ გააუმჯობესებს აჭარის რეგიონის ბიზნეს გარემოს.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სავაჭრო-სამრეწველო პალატის წევრების ინტერესების დაცვა ადგილობრივ და ცენტრალურ ხელისუფლებაში; აჭარის რეგიონში მიმდინარე ეკონომიკური პროცესების შესწავლა და სვოტანალიზი; სტატისტიკური მონაცემების გამოქვეყნება რეგიონის ეკონომიკის სექტორების მიხედვით; ექსპორტის ხელშეწყობა; მეწარმეებისათვის სხვადასხვა სახის სერვისების შეთავაზება; ინვესტორების მოზიდვა; ბიზნეს დელეგაციების მიღება.

### 3.8 საფრთხის შემცველი ობიექტების მონიტორინგი და მართვა

საფრთხის შემცველი ობიექტების ტექნიკური დიაგნოსტიკების ჩატარება; სამშენებლო მასალებსა და პროდუქციაზე გამოცდების ჩატარება.

ოპერატიული დიაგნოსტიკების მონაცემებით საექსპლუატაციო-ტექნიკური დოკუმენტაციის ანალიზი; ობიექტის შემოწმება ურღვევი მეთოდით - (ვიზუალურ გაზომვითი მეთოდი, ძირითადი მეტალისა და შენადული ნაკერების დეფექტოსკოპია, სისქემომი კონტროლი); მასალის მექანიკური თვისებებისა და შემადგენლობის გამორკვევა; სიმტკიცესა და სიმკვრივეზე შემოწმებითი გათვლების შესრულება და გამოცდა დატვირთვით; გამოვლენილი დეფექტების ანალიზი, მათი მიზეზების დადგენა, განსაზღვრული პარამეტრების დაზუსტება.

მზა ბეტონის სიმტკიცის განსაზღვრა კუმშვაზე, ბეტონის საკედლე ქვების, ბეტონის ფილების (ტორტუატებისათვის), სიმტკიცის განსაზღვრა კუმშვაზე, არამადნეული მასალების, მოსაპირკეთებელი და საგაზაო მასალების ხარისხის შემოწმება; ბეტონის ხარისხის შემოწმება ურღვევი მეთოდით; ბეტონში არმატურის დიამეტრისა და ბადურის განლაგების განსაზღვრა.

### 4. გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა

ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უვნებელი (უსაფრთხო) გარემოს შენარჩუნება და გარემოს მავნე ზემოქმედებისაგან დაცვა.

წყლის მავნე ზემოქმედების აცილება, წყლის ობიექტების დაცვა და წყლის რესურსების რაციონალური გამოყენება დღევანდელი და მომავალი თაობების ინტერესებისა და მდგრადი განვითარების პრინციპების გათვალისწინებით;

ტყეების მოვლა, დაცვა და აღდგენა კლიმატური, წყალმარეგულირებელი, დაცვითი, კულტურული, გამაჯანსაღებელი და სხვა სასარგებლო ბუნებრივი თვისებების შენარჩუნება და გაუმჯობესება.

თვითმყოფადი ბუნებრივი და კულტურული გარემოსა და მისი ცალკეული კომპონენტების, მათ შორის, მცენარეული საფარისა და ცხოველთა სამყაროს, ბიომრავალფეროვნების, ლანდშაფტის, ტყეში არსებული კულტურისა და ბუნების ძეგლების, მცენარეთა იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების მომავალი თაობებისათვის შენარჩუნება და დაცვა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე საშიში (სტიქიური) გეოლოგიური პროცესების შესწავლა, საშიში გეოლოგიური მოვლენების პროგნოზირება და საინფორმაციო-საცნობარო მონაცემთა ბაზის შექმნა.

### 4.1 გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სფეროს მართვა

გარემოსდაცვით სფეროში არსებული პრობლემების გადაწყვეტის ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება

### 4.2 გარემოსდაცვითი პროგრამა

ეკოლოგიური უსაფრთხოების სფეროს კონტროლი და ზედამხედველობა; გარემოს ინტერგრირებული მართვის ხელშეწყობა; აჭარის ზღვის სანაპირო ზოლის დაცვა.

4.2.1 აჭარის სანაპირო ზოლის ჩამდინარე წყლებისა და ატმოსფერული ჰაერის აქტიურ დამაბინძურებელ კერებში გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის მოთხოვნების შესრულების მდგომარეობის მონიტორინგი სანაპირო ზოლის დაბინძურების წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერისა და წყლებზე ფაქტობრივი ზემოქმედების მონიტორინგი

ზღვის სანაპირო ზოლის ტერიტორიაზე ატმოსფერული ჰაერისა და წყლის დამაბინძურებელი ობიექტების მონიტორინგი, ჩამდინარე წყლისა და ატმოსფერული ჰაერის ხარისხობრივი მაჩვენებლების განსაზღვრა, მავნე ნივთიერებათა ჩამავების მინიმუმაცია. მონიტორინგის განხორციელების შედეგად გამოვლენილ დარღვევებზე დროული რეაგირების მიზნით, შეგროვებული მასალების შესაბამის ორგანოებზე გადაცემა.

4.2.2 აჭარის სანაპირო ზოლის სარფი-ჩოლოქის მონაკვეთზე ზღვის წყლების ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი

აჭარის სანაპირო ზოლის სარფი-ჩოლოქის მონაკვეთზე საბანაო წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი

ზღვის სანაპირო ზოლის მონიტორინგი, ზღვის წყლისა ხარისხობრივი მაჩვენებლების ბაქტერიოლოგიური



განსაზღვრავს, მავნე ნივთიერებათა ჩაშვების მინიმუმაცია, მონიტორინგის განხორციელების შედეგად გამოვლინებულ დარღვევებზე დროული რეაგირების მიზნით, შეგროვებული მასალების შესაბამის ორგანოებზე გადაცემა.

#### 4.2.3 აჭარის სანაპირო ზოლის დროებითი ნაპირსამაგრი ღონისძიება

შავი ზღვის სანაპირო ზოლზე განვითარებული აბრაზიული პროცესების შეჩერება, ზღვის სანაპირო ზოლის შენარჩუნება და დაცვა წარეცხვისაგან.

დროებითი ნაპირსამაგრი სამუშაოები ითვალისწინებს: მდინარე ჭოროხის კალაპოტიდან 120 000 კბ.მ. ნატანის ამოღებას და აჭარის ზღვის სანაპირო ზოლზე ჩაყრას.

#### 4.2.4 აჭარის სანაპირო ზოლის ადლიის ტერიტორიაზე ნაპირსამაგრი ნაგებობის მშენებლობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სანაპირო ზოლის ადლიის ტერიტორიაზე აბრაზიული პროცესების შეჩერება

ნაპირსამაგრი სამუშაოები ითვალისწინებს ადლიის სანაპირო ზოლზე 719 მეტრი სიგრძის ფლეთილი ქვებით ბერმის მშენებლობას.

#### 4.3 სატყეო სექტორის განვითარება

ტყის და ველური ბუნების დაცვა; ტყის აღდგენა/განახლება; გარემოს დაცვა.

რეგიონში მდგრადი ტყითსარგებლობის დანერგვა. ხე-ტყის მოპოვების პროცედურის გამარტივება, სოციალური ჭრებისათვის ტყეკაფების გამოყოფა და ტყის ფიზიკური დაცვის ღონისძიებების გატარება. ასევე ტყეების სანიტარიულ-ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

#### 4.3.1 სატყეო სექტორის მართვა და მომსახურება

რეგიონში მდგრადი ტყითსარგებლობის დანერგვა. ხე-ტყის მოპოვების პროცედურის გამარტივება, სოციალური ჭრებისათვის ტყეკაფების გამოყოფა და ტყის ფიზიკური დაცვის ღონისძიებების გამკაცრება. ასევე ტყეების სანიტარიულ-ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

სსიპ აჭარის სატყეო სააგენტოს მეურნეობაში მყოფი ტყეების მართვის სტრატეგიის შემუშავება; ტყის მავნებელ-დაავადებებთან ბრძოლის მიზნით სანიტარულ-ეკოლოგიური მდგომარეობის შესწავლა-შეფასება, ტყეების გაჯანსაღების პროექტების განხორციელება; მავნებელ-დაავადებებთან ბრძოლის სამსახურის შექმნა; სუბალპური, მეჩხერი და დეგრადირებული ტყის უბნების აღდგენის ღონისძიებების დაგეგმვა-განხორციელება; სოციალური ჭრების ტყეკაფების გამოყოფა, მოსახლეობის I და II ხარისხის ხე-ტყის უზრუნველსაყოფად; მონიტორინგი ტყეების ფიზიკურ დაცვასა და პროექტების შესრულების მიმდინარეობაზე.

#### 4.3.2 ტყის მოვლა-აღდგენა

დეგრადირებული სუბალპური ტყის მასივების აღდგენა; ტყის მდგრადობის შენარჩუნება; მავნებლით დაავადებული ტყის ფართობების შემცირება.

დეგრადირებული სუბალპური ტყის მასივების აღდგენა ითვალისწინებს 100 ჰა ფართობის შემოღობვას და ბუნებრივი განახლების ხელშეწყობას; ენერგეტიკული ტყის გაშენება იგეგმება 12 ჰა ფართობზე და ითვალისწინებს ფართობის შეღობვას და სწრაფმზარდი ჯიშის ნერეგების დარგვას; მავნებელი მბეჭდავი ქერქიჭამიის საწინააღმდეგო ღონისძიების ფარგლებში მოხდება 1500-2000 ჰა ფართობზე 6000 ცალი ფერომონის განთავსება, ხოლო ფოთლოვან სახეობებში გავრცელებული მავნებელ-დაავადებების წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიება ითვალისწინებს მავნებელ-დაავადებების იდენტიფიცირებას, შეფასებას და პრევენციული ღონისძიებების დაგეგმვას.

#### 5. საგზაო და სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

რეგიონის მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესებისა და ეკონომიკური განვითარებისათვის საავტომობილო ტრანსპორტის სწრაფი, უსაფრთხო და კომფორტული გადაადგილების უზრუნველყოფა. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების ხელშეწყობა სამელიორაციო სისტემების შექმნის გზით.

#### 5.1 საავტომობილო გზებისა და სამელიორაციო სისტემების მართვა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზებისა და სამელიორაციო სისტემების გამართული და შეუფერხებელი ფუნქციონირება.

#### 5.2 საგზაო და სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა

ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების, საგზაო კომუნიკაციების და სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია, მოვლა-შენახვა, მოდერნიზაცია და განვითარება.

ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზებისა და საგზაო კომუნიკაციების რეაბილიტაცია-განვითარება და სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა, სამელიორაციო სისტემების მდგომარეობის შენარჩუნება და ახალი/მეორე მნიშვნელობის და შიდაქსელური არხების რეაბილიტაცია. ხიდებისა და სხვა ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია, ადმინისტრაციულ და საკურორტო ცენტრებთან, ისტორიულ და კულტურულ ძეგლებთან მისასვლელი გზების შეკეთება-რეაბილიტაცია, მოდერნიზაცია და განვითარება.

#### 6. ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ტურიზმის და კურორტების განვითარების ხელშეწყობა.

რესპუბლიკის ტურისტული შესაძლებლობების პოპულარიზაცია.

#### 6.1 ტურიზმისა და კურორტების სფეროს მართვა და მომსახურების მიწოდება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე ტურიზმისა და კურორტების სფეროში ერთიანი პოლიტიკის გატარება და მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება.

#### 6.2 რეგიონში ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა და საერთაშორისო ბაზარზე პოპულარიზაცია

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე ტურიზმისა და კურორტების სფეროში ერთიანი პოლიტიკის გატარება და მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება.

რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაცია ქვეყნის შიდა და საერთაშორისო ბაზარზე;

პირდაპირი სარეკლამო კამპანიების წარმოება მიზნობრივ ბაზრებზე;

საერთაშორისო ბაზრობა-გამოფენებში მონაწილეობა;

სარეკლამო-საინფორმაციო პროდუქციის მომზადება და გავრცელება;

სარეკლამო-საინფორმაციო ტურების ორგანიზება;

ონლაინ-მარკეტინგული ღონისძიებების განხორციელება;

საერთაშორისო ფესტივალებისა და კონფერენციების ორგანიზება;

ახალი ტურისტული მარშრუტების მარკირება და შედგენა;



აჭარის ა. რ. ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის განვითარების სტრატეგიული გეგმის შემუშავება.

6.2.1 რეგიონში ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაცია ქვეყნის შიდა ბაზარზე;

სარეკლამო კამპანიების წარმოება, სარეკლამო-საინფორმაციო პროდუქციის მომზადება და გავრცელება და ბაზრობა-გამოფენებში მონაწილეობა ქვეყნის შიგნით;

საერთაშორისო ფესტივალებისა და კონფერენციების ორგანიზება;

სარეკლამო-საინფორმაციო ტურების ორგანიზება;

დეპარტამენტის განვითარების სტრატეგიული გეგმის შემუშავება.

6.2.2 მარკეტინგული ღონისძიებების ჩატარება საერთაშორისო ბაზარზე

რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაცია საერთაშორისო ბაზარზე

მიზნობრივ ბაზარზე პირდაპირი სარეკლამო კამპანიების წარმოება;

საერთაშორისო ბაზრობა-გამოფენებში მონაწილეობა და სარეკლამო-საინფორმაციო პროდუქციის გავრცელება;

სარეკლამო-საინფორმაციო ტურების ორგანიზება;

6.3 ბათუმის ბულვარი

მოსახლეობისა და დამსვენებელთა გაჯანსაღების, დასვენების ეფექტური პირობების უზრუნველყოფისათვის საკურორტო ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაფართოება, დასვენებისა და ტურიზმის თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი პირობების შექმნა.

ინფრასტრუქტურის მოწყობა;

ბულვარის ტერიტორიაზე არსებული მწვანე ნარგავების, დეკორატიული მცენარეებისა და ყვავილების გამწვანება-განაშენიანება, მათი დეკორატიული ფორმირება;

ბულვარის ტერიტორიაზე არსებული სკვერებისა და ცალკეული ფართობების პროექტირება; მათი ლანდშაფტური დიზაინის დამუშავება;

ამორტიზირებული და გადაბერებული ხე-მცენარეების შეცვლა ახლით;

7. ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა

განათლების სისტემის მართვა;

განათლების სისტემის ინსტიტუციური და პროგრამული რეფორმირებების ხელშეწყობა;

სოციალურ-საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელების ხელშეწყობა;

ეკონომიკის ახალ მოთხოვნებზე ორიენტირებული პროფესიული განათლების ფორმირების ხელშეწყობა;

ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვის ორგანიზება;

განათლების ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის ხელშეწყობა.

7.1 განათლების მართვა, კულტურისა და სპორტის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე განათლების, კულტურისა და სპორტის სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება.

7.2 განათლების ხელშეწყობა და ხარისხის გაუმჯობესება

კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში კონტროლი საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ დამტკიცებული ეროვნული სასწავლო გეგმების, სტანდარტების და სპეციალური საგანმანათლებლო პროგრამების შესრულებას მის სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში;

საინფორმაციო ბანკის შექმნა სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებულ ზოგადსაგანმანათლებლო, პროფესიულ-საგანმანათლებლო, სააღმზრდელო, სკოლისგარეშე სახელოვნებო და სასპორტო საგანმანათლებლო და საგანმანათლებლო-სააღმზრდელო დაწესებულებების მატერიალურ-ტექნიკური, ადამიანური და ფინანსური რესურსების შესახებ;

7.3 საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და ინვენტარით აღჭურვა საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის კეთილმოწყობა ხელს შეუწყობს სამუშაო და სასწავლო პირობების გაუმჯობესებას, უსაფრთხო და კომფორტული გარემოს შექმნას განათლების მიღებისათვის და სასწავლო-აღმზრდელობითი პროცესის ხარისხის ამაღლებას.

განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და ინვენტარით აღჭურვა, რაც დღემდე ეტაპობრივად ხორციელდება.

7.3.1 საჯარო სკოლების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

საჯარო სკოლების ინფრასტრუქტურის კეთილმოწყობა ხელს შეუწყობს სამუშაო და სასწავლო პირობების გაუმჯობესებას, მოსწავლეებისათვის უსაფრთხო და კომფორტული გარემოს შექმნას განათლების მიღებისათვის და სასწავლო-აღმზრდელობითი პროცესის ხარისხის ამაღლებას.

6 საჯარო სკოლის მშენებლობა და 1 საჯარო სკოლის რეაბილიტაცია, 7 საჯარო სკოლის სამონტაჟო სამუშაოები.

7.3.2 საპანსიონო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და ინვენტარით აღჭურვა

აჭარის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული საჯარო სკოლების საპანსიონო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და ინვენტარით აღჭურვა.

ქვეპროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია სსიპ დაბა შუახევის საჯარო სკოლის საპანსიონო კორპუსის მშენებლობა (2014-2015 წელი) და სსიპ ფრიდონ თურმანიძის სახელობის ქედის მუნიციპალიტეტის სოფელ მერისის საჯარო სკოლა საპანსიონო კორპუსის რეაბილიტაცია და ინვენტარით აღჭურვა (2014 წელი)

7.3.3 საჯარო სკოლების ინვენტარით აღჭურვა

განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმის ხელშეწყობა და საჯარო სკოლების ინვენტარით უზრუნველყოფა.

ქვეპროგრამის ფარგლებში 2010 და 2014 წელს რეაბილიტირებული/აშენებული საჯარო სკოლები აღიჭურვებიან უახლესი და თანამედროვე ინდივიდუალური მერხებითა და სკამებით მოსწავლეთა ასაკობრივი და ფიზიკური თავისებურებების გათვალისწინებით; სასკოლო დაფებით, საკლასო კარადებითა და მასწავლებლის კუთხით; თანამედროვე და მასწავლებლების საჭიროებებზე მორგებული სამასწავლებლო ოთახით. სკოლებში ახალი სასკოლო ინვენტარი იქნება ეკოლოგიურად სუფთა და დააკმაყოფილებს სანიტარიულ-ჰიგიენურ მოთხოვნებს. მოსწავლეთა ასაკობრივი და ფიზიკური თავისებურებების გათვალისწინებით შერჩეული ინვენტარით სკოლების აღჭურვა გააუმჯობესებს მოსწავლეთა ჯანმრთელობის



მდგომარეობას, შეამცირებს მათი სქოლარიზაცია თუ სხვა დაავადებების რისკს.

7.3.4 სპორტის განვითარების ხელშეწყობა სკოლებში

საჯარო სკოლების სპორტული დარბაზების კეთილმოწყობა ხელს შეუწყობს სამუშაო და სასწავლო პროცესების გაუმჯობესებას და სასწავლო-აღმზრდელობითი პროცესის ხარისხის ამაღლებას, ჯანსაღი და სპორტული ცხოვრების წესის დამკვიდრებასა და სხვადასხვა სპორტული სახეობების პოპულარიზაციას მოსწავლეთა შორის.

„საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის დებულებისა და საფასურის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2010 წლის 1 ოქტომბრის N99/ნ ბრძანებით დამტკიცებული დებულების მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „ა.გ.“ ქვეპუნქტის თანახმად ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას ავტორიზაციის სტანდარტის დასაკმაყოფილებლად უნდა ჰქონდეს სპორტული დარბაზი, აუზი ან მოედანი. აღსანიშნავია, რომ შერჩეული სკოლების რეაბილიტაცია/მშენებლობა განხორციელდა 2005 წლის შემდგომ პერიოდში, თუმცა სპორტულ დარბაზებს აღნიშნული რეაბილიტაცია არ შეუძლია. ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება 6 სასპორტო დარბაზის რეაბილიტაცია

7.4 განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა

განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, სწავლის ხარისხის ამაღლება და განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ხელშეწყობა

- პროგრამის ფარგლებში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) საჯარო სკოლებისათვის კონკურსის წესით შეირჩევა და დასაქმდება 35 მასწავლებელი.

- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული 20 საჯარო სკოლის ბიბლიოთეკა შეივსება წიგნადი ფონდით და გაიზრდება მხატვრული და სხვ. ლიტერატურის ხელმისაწვდომობა.

- სწავლის დაფინანსებას მოიპოვებენ სტუდენტები მაღალმთიანი აჭარიდან, ობოლი, მრვალაშვილიანი და სოციალურად დაუცველი ოჯახებიდან;

- კონკურსის წესით დაფინანსდება საშუალოდ 7 ბენეფიციარი, ჩატარდება საშუალოდ 9 ღონისძიება ;

- 18-დან 32 წლამდე ასაკის საქართველოს 6 მოქალაქე სტაჟირებას გაივლის ევროპის რომელიმე ქვეყანაში და აჭარის რეგიონში მიღებული იქნება არაუმეტეს 2 უცხოელი სტაჟიორი.

7.4.1 ვასწავლოთ მომავალი წარმატებისთვის

მაღალმთიანი მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) საჯარო სკოლებში მასწავლებელთა დეფიციტის აღმოფხვრა და განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მუნიციპალიტეტებში (ქედა, შუახევი, ხულო) სწავლების ხელმისაწვდომობის ხელშეწყობის მიზნით, მნიშვნელოვანია ახალგაზრდა და კვალიფიციური კადრების შერჩევა და იმ სკოლებში დასაქმება, სადაც ამის განსაკუთრებული საჭიროებაა. რესურსცენტრების მიერ მოწოდებული ინფორმაციით სკოლებში არსებული ვაკანსიების შესახებ დგინდება, რომ ზოგიერთი მუნიციპალიტეტის (ქედა, შუახევი, ხულო) სკოლებში ამა თუ იმ საგნის მასწავლებელი საერთოდ არ არსებობს. განსაკუთრებით პრობლემურია ინგლისური ენის, მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების საგნობრივი ჯგუფის მასწავლებლები. შესაბამისად, მხარეთა შეთანხმების საფუძველზე „ვასწავლოთ მომავალი წარმატებისთვის“ ქვეპროგრამის ფარგლებში 2013-2014 სასწავლო წლის ვადით შერჩეულ მასწავლებლებთან გაფორმდება ხელშეკრულება 2014-2015 სასწავლო წლისათვის. დარჩენილ ვაკანსიებზე აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო კონკურსის წესით შეარჩევს მასწავლებლებს, რომლებიც იმუშავენ მუნიციპალიტეტების იმ საჯარო სკოლებში, სადაც ამის განსაკუთრებული საჭიროებაა.

7.4.2 საჯარო სკოლების ბიბლიოთეკების განვითარება

განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმის ხელშეწყობა და საჯარო სკოლების წიგნადი ფონდით უზრუნველყოფა.

„საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის დებულებისა და საფასურის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2010 წლის 1 ოქტომბრის N99/ნ ბრძანებით დამტკიცებული დებულების მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის თანახმად ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების ავტორიზაციის სტანდარტის დასაკმაყოფილებლად ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას უნდა ჰქონდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის შესაბამისი ბიბლიოთეკა სათანადო რაოდენობის წიგნადი ფონდით, პერიოდიკითა და სხვა დამხმარე მასალით.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული საჯარო სკოლების ბიბლიოთეკების განვითარების ქვეპროგრამის ფარგლებში საჯარო სკოლების ბიბლიოთეკები შეივსება ქართველი და მსოფლიო კლასიკოსების, საბავშვო, საყმაწვილო, შემეცნებითი ხასიათის, ლექსიკონებითა და სხვა სახის ლიტერატურით. მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით შერჩეული წიგნებით სკოლების აღჭურვა გააუმჯობესებს მოსწავლეთა ცოდნის დონეს. ქვეპროგრამის ფარგლებში 2014 წელს აქცენტი გაკეთდება ხელვაჩაურის, ქობულეთის, ქედის, შუახევისა და ხულოს მუნიციპალიტეტების საჯარო სკოლების ბიბლიოთეკებზე, რადგანაც მოსწავლეთა მუნიციპალიტეტებში ნაკლებად მიუწვდებათ ხელი საბიბლიოთეკო ფონდზე.

7.4.3 სტუდენტთა დახმარება

უმაღლესი განათლების ხელმისაწვდომობა სტუდენტებისათვის მაღალმთიანი აჭარიდან, ობოლი, მრვალაშვილიანი და სოციალურად დაუცველი ოჯახებიდან.

სტუდენტთა დახმარების ქვეპროგრამის ფარგლებში აკრედიტებულ უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამაზე ჩარიცხული სტუდენტის დაფინანსება გაიცემა უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ განსაზღვრული სწავლის საფასურის შესაბამისად სტუდენტთა დახმარების ქვეპროგრამით დადგენილი სტუდენტთა დაფინანსების მაქსიმალური ოდენობის ფარგლებში.

7.4.4 უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა

უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა.

ქვეპროგრამით ისარგებლებენ სტუდენტები, ლექტორ-მასწავლებლები და უნივერსიტეტები აჭარაში. საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ღონისძიებებში მონაწილეობა/ღონისძიებების ორგანიზება.

7.4.5 უცხოეთში სტაჟირება

უცხოეთში სტაჟირების ქვეპროგრამის მიზანია კვალიფიციური, კონკურენტუნარიანი, საერთაშორისო მოთხოვნების შესაბამისად ახალგაზრდების მომზადება. უცხოეთში სტაჟირების ქვეპროგრამის



განხორციელების შედეგად საქართველო დაუბრუნდებიან კვალიფიციური, კონკურენტუნარიანი, საერთაშორისო მოთხოვნების შესაბამისად მომზადებული სპეციალისტები, რომლებიც თავიანთ წვლილს შეიტანენ რეგიონის ადმინისტრაციულ, კულტურულ-საგანმანათლებლო და მომსახურების სფეროს მუშაობის დონის ამაღლების საქმეში.

ქვეპროგრამაში მონაწილეობის უფლება აქვს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე მცხოვრებ 18-დან 32 წლამდე ასაკის საქართველოს 6 მოქალაქეს, რომელსაც აქვს პროფესიული ან უმაღლესი განათლების დამადასტურებელი დიპლომი და ფლობს იმ ქვეყნის სახელმწიფო ენას, სადაც სტაჟირებას გაივლის.

სტაჟირების პერიოდი, რომლის ხანგრძლივობა 3-დან 7 თვემდეა, მოიცავს ერთთვიან უცხო ენის ინტენსიურ კურსს, პროფესიულ პრაქტიკას პროგრამის მონაწილე ევროპის რომელიმე რეგიონის კერძო ან საჯარო სტრუქტურაში და მიმდები რეგიონის მიერ შემუშავებულ კულტურულ პროგრამას. სტაჟირი ფინანსდება მასპინძელი რეგიონის ბიუჯეტიდან და აკომოდაციისა და კვების ხარჯების დაფარვის მიზნით, მიიღებს ყოველთვიურ სტიპენდიას 700-დან 800 ევრომდე.

7.5 განათლების ხარისხის გაუმჯობესება

განათლების ხარისხის ამაღლება. მოსწავლეთა სწავლის მოტივაციის გაზრდა.

პროგრამა ხელს შეუწყობს სასკოლო ცხოვრების გამრავალფეროვნებას, მოსწავლეების ჩართულობას სხვადასხვა სასკოლო აქტივობებში და სასწავლო გარემოს გაუმჯობესებას.

7.5.1 სასკოლო კლუბების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებულ ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში სასკოლო კლუბების განვითარების ხელშეწყობა.

სასკოლო კლუბების ხელშეწყობის ქვეპროგრამის მიზანია აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებულ ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში სასკოლო კლუბების განვითარების ხელშეწყობა. ამ მიზნით აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო დააფინანსებს არანაკლებ 8 სასკოლო კლუბების ინიციატივას. დაფინანსების მაქსიმალური თანხა შეადგენს 3 000 (სამი ათასი) ლარს.

7.5.2 კონკურსები და ოლიმპიადები

მოსწავლეთა სწავლის მოტივაციის ამაღლება.

ქვეპროგრამის ფარგლებში დაგეგმილ ღონისძიებებში ჩაერთვება არანაკლებ 15000 მოსწავლე აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული საჯარო და კერძო სკოლებიდან. მოტივირებული მოსწავლეები მაქსიმალურად ცდილობენ გამოავლინონ თავიანთი შესაძლებლობები, ისინი ღებულობენ უკეთეს შეფასებებს, იქცევიან უკეთ. ასეთი მოსწავლეები გამოირჩევიან მეტი თავდაჯერებულობით, თვითრწმენით და მიზანდასახულობით.

ამ მიზნით ჩატარდება საგნობრივი ოლიმპიადა, ლიტერატურისა (პოეზია/პროზა) და ხატვის კონკურსი. პირველი საფეხურის მოსწავლეთათვის კონკურსი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში, შემეცნებითი ექსკურსიები.

7.6 გაძლიერებული (ინგლისური ენა, ფიზიკა-მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლება

სკოლაში უცხო ენების (განსაკუთრებით ინგლისური ენის) გაძლიერებული, ინტენსიური შესწავლა თანამედროვე, საერთაშორისო დონეზე აპრობირებული მეთოდებით;

ფიზიკური, ინტელექტუალური, სოციალური, ემოციური, ლინგვისტური თუ სხვა მდგომარების გამო სწავლასთან დაკავშირებული სირთულეების მქონე მოსწავლეებისთვის სირთულეების დასაძლევად და მაღალი ხარისხის განათლების მისაღებად შესაბამისი პირობების შექმნა.

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში ინგლისური ენისა და ფიზიკა - მათემატიკის გაძლიერებული სწავლების მიზნით ქ. ბათუმის საჯარო სკოლის მოსწავლეები უცხო ენის სწავლების გაძლიერებულ კურსებს გაივლიან ქ. ბათუმის №4 საჯარო სკოლაში და ფიზიკა-მათემატიკის გაძლიერებულ კურსს ქ. ბათუმის №6 სკოლაში.

საგნის/საგნების გაძლიერებულად (სპეციალიზირებულად) სწავლება მსოფლიოში მიღებული და გავრცელებული პრაქტიკაა. სპეციალიზირებული სკოლის სტატუსი ხელს უწყობს სკოლაში სწავლა-სწავლების სტანდარტის ამაღლებას, როგორც სპეციალიზირებულ საგანში/საგნებში, ასევე ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული სხვა სავალდებულო/არჩევით საგნებში. საგნის/საგნების სპეციალიზირებულად სწავლება ხელს უწყობს მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრების ამაღლებას, სპეციალიზირებული სკოლის სტატუსი ხელს უწყობს სკოლებს შორის კონკურენციასა და არჩევანის გაზრდას.

7.7 უწყვეტი განათლება

უცხო ენებისა და კომპიუტერული უნარ ჩვევების შესწავლა. მასწავლებელთა გადამზადება.

მოსახლეობისთვის უცხო ენების სწავლება;

მასწავლებელთა პროფესიული უნარების განვითარების ხელშეწყობა;

განათლების პოპულარიზაცია და საზოგადოების სოციალური მხარდაჭერა.

7.8 საჯარო სკოლების განვითარების ხელშეწყობა, რომლებიც ახორციელებენ საპანსიონო მომსახურებას საჯარო სკოლები, რომლებიც ახორციელებენ საპანსიონო მომსახურებას, ბავშვების საცხოვრებელი მატერიალური ბაზის კეთილმოწყობის აუცილებლობა და სასწავლო გარემოს სტანდარტებთან მისადაგება;

ხარისხიანი ზოგადი განათლების მიღების უზრუნველყოფა;

ყველა მოსწავლეს, მიუხედავად სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობისა, უფლება აქვს მიიღოს ხარისხიანი განათლება კომფორტულ და ესთეტიურ პირობებში, რაც მოსწავლეს მისცემს ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების რეალიზაციის საშუალებას. ამ მიზნით ხორციელდება საპანსიონო სუბსიდირება, სადაც გათვალისწინებულია ბავშვების საცხოვრებლის მატერიალური ბაზის კეთილმოწყობა, ბავშვები უზრუნველყოფილი არიან კვებით და სხვა საცხოვრებელი ყველა საჭირო მომსახურებით.

7.9 სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა

სკოლისგარეშე სახელოვნებო სკოლების ხელშეწყობა;

სახელოვნებო განათლების ხარისხის ამაღლება და კულტურისა და ხელოვნების სფეროს კვალიფიციური სპეციალისტებით უზრუნველყოფა;

სახელოვნებო სკოლების ინფრასტრუქტურისა და მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება და ინსტიტუციური განვითარება გეგმის შემუშავება;

საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავების და ამოქმედების ხელშეწყობა;



სახელოვნებო საგანმანათლებლო სკოლის მოსწავლეების მხარდაჭერა სხვადასხვა საერთაშორისო კონკურსებსა და ღონისძიებებში მონაწილეობის გზით.

პროგრამა ემსახურება სახელოვნებო განათლების, როგორც კულტურის პრიორიტეტული სფეროს ხარისხის ამაღლების ხელშეწყობას და კულტურისა და ხელოვნების სფეროს უზრუნველყოფას კვალიფიციური კადრებით, ასევე მოსწავლე-ახალგაზრდობის დაინტერესება, ქორეოგრაფიით, კლასიკური მუსიკით და ხელოვნების სხვა დარგებით, შემეცნებითი აქტივობებით.

7.10 სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა ბავშვთა და მოზარდთა მაქსიმალური რაოდენობის ჩართვა სპორტულ-გამაჯანსაღებელ სექციებში, მათი მეთოდური აღზრდა და დაოსტატება;

ცხოვრების ჯანსაღი წესის პროპაგანდა და მისი დამკვიდრება მოზარდ თაობაში, მასობრივი სპორტის განვითარება;

სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა;

სპორტული ღონისძიებების ორგანიზება და ჩატარება;

საერთაშორისო სპორტული ღონისძიებების მასპინძლობა;

საწვრთნელი საქმიანობის ხარისხის ამაღლება.

7.11 უმაღლესი განათლებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო კვლევითი საქმიანობისა და ხელოვნების უმაღლესი სასწავლებლის საქმიანობის ხელშეწყობა.

8. კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

კულტურის სისტემის მართვა;

კულტურის ობიექტების ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის ხელშეწყობა;

კულტურის სფეროში არასახელმწიფო სექტორის როლის ზრდის უზრუნველყოფა და ინსტიტუციური მართვის გაუმჯობესება;

კულტურის დაწესებულებების ოპტიმალური ინსტიტუციური მოწყობა.

8.1 საშემსრულებლო ხელოვნების ხელშეწყობა

აჭარაში საშემსრულებლო ხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა

პროგრამა მოიცავს საშემსრულებლო ხელოვნების სფეროში ბრიტანეთის და აჭარის თეატრების, მუსიკალური ცენტრის და სხვა წარმომადგენლების თანამშრომლობას, რომელიც განხორციელდება საგანმანათლებლო და შემოქმედებითი მიმართულებებით.

აჭარაში საშემსრულებლო ხელოვნების დაწესებულებების ერთ-ერთ ყველაზე დიდ გამოწვევას აუდიტორიის მოზიდვის პრობლემები და მათთვის სიმცირე განაპირობებს, რაც პირდაპირ აისახება თეატრების და სხვა, საშემსრულებლო ხელოვნების დაწესებულებების წარმატებულ ფუნქციონირებაზე. აღნიშნული გამოწვევის საპასუხოდ პროგრამის ფარგლებში ბრიტანელი ექსპერტების მონაწილეობით განხორციელდება ქართული, კერძოდ, აჭარის აუდიტორიის კვლევა და კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით შემუშავდება რეკომენდაციები, რაც საშუალებას მისცემს საშემსრულებლო ხელოვნების წარმომადგენლებს გაეცნონ აუდიტორიის საჭიროებებს, ინტერესებს და არსებული მოთხოვნების შესაბამისად შეიმუშავონ აუდიტორიის მოზიდვისა და მარკეტინგის სტრატეგიები.

შემოქმედებითი მიმართულებით პროგრამის ფარგლებში შეიქმნება ქართულ-ბრიტანული ერთობლივი სპექტაკლები. ამ მიზნით ბრიტანული მხარე შეარჩევს და დაგვაკავშირებს ახალი თაობის ბრიტანელ რეჟისორებს, რომლებიც აჭარის თეატრებში და მუსიკალურ ცენტრში თანამედროვე ბრიტანელი დრამატურგების პიესების საფუძველზე განხორციელებენ ერთობლივ სპექტაკლს.

8.2 აჭარაში კინოხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა

რეგიონში კინოხელოვნების განვითარება, კინოწარმოებისა და კინოგანათლების ხელშეწყობა

8.3 ფოლკლორის ხელშეწყობა

აჭარაში არსებული ფოლკლორული ანსამბლების სასცენო კოსტიუმებითა და აქსესუარებით უზრუნველყოფა

8.4 კულტურული ცხოვრების გააქტიურება და პოპულარიზაცია

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკაში კულტურის სფეროს გააქტიურება და პოპულარიზაცია

კულტურული ცხოვრების განვითარება და მოსახლეობის უზრუნველყოფა სხვადასხვა კულტურული აქტივობებით მნიშვნელოვანია საზოგადოების განვითარების და ცნობიერების ამაღლებისათვის, რაც თავის მხრივ განაპირობებს ძლიერი და განათლებული საზოგადოების ჩამოყალიბებას.

ამ კუთხით რეგიონში არაერთი ხელოვნებისა და კულტურის პროექტი ხორციელდება, იმართება სხვადასხვა ფესტივალები, კონცერტები, გამოფენები და სხვა აქტივობები, რაც ხელს უწყობს ხელოვნების შემოქმედებით ზრდას, რეგიონში კულტურული ცხოვრების გააქტიურებას და კულტურის და ხელოვნების სფეროს ხელმისაწვდომობის გაზრდას.

8.5 კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, განვითარება და პოპულარიზაცია

კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, განვითარება და პოპულარიზაცია

სარეაბილიტაციო-სარესტავრაციო სამუშაოების განხორციელების გზით აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საზღვრებში არსებული კულტურული ძეგლების დაცვა და შენარჩუნება, ასევე არსებული მუზეუმების რეაბილიტაცია, პოპულარიზაცია და სამუზეუმო ქსელის გაფართოება.

8.6 მუზეუმებისა და გალერეების განვითარება

სამეცნიერო-კვლევითი, საექსპოზიციო და საგანმანათლებლო საქმიანობის წარმართვა თანამედროვე მეთოდებითაა შესაბამისად და მუზეუმებში ფართო საზოგადოების მოზიდვის ხელშეწყობა.

• სამუზეუმო ექსპონატების შეგროვება, მეცნიერული შესწავლა, დაცვა;

• სამეცნიერო სესიებისა და კონფერენციების ჩატარება;

• გასვლითი გამოფენების მოწყობა;

• არქეოლოგიური ექსპედიციების წარმოება;

• ექსპოზიციების რეგულარული განახლება;

• მრავალფეროვანი სინთეზური პროექტების (გამოფენები, კამერული კონცერტები, თეატრალიზებული წარმოდგენები, დოკუმენტური ფილმების ჩვენება) განხორციელება.

• რეაბილიტაცია უტარდება აჭარის ხარიტონ ახლედიაანის სახელობის მუზეუმს.





8.7 სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობა  
სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობის მიზნით აჭარის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო უზრუნველყოფს სასცენო, სამუსიკო და თეატრალური ხელოვნების სფეროში პოლიტიკის განხორციელებას, განვითარების ხელშეწყობასა და პოპულარიზაციას. ასევე სასცენო და სამუსიკო დაწესებულებების განვითარებას; აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში მოქმედი სასცენო და სამუსიკო დაწესებულებების გასტროლებს, უცხოური დასების აჭარაში მიღებას და სხვა შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელებას.

ახალი და მაღალმატვრული ღირებულების თეატრალური და საოპერო სპექტაკლების დადგმა;  
თეატრის რეპერტუარის განახლება;

კლასიკური მუსიკის, საგუნდო და საოპერო კონცერტების გამართვა;  
ქართული ხალხური ცეკვებისა და სიმღერების საუკეთესო ნიმუშების დადგმა.

8.8 პროფესიულ-შემოქმედებითი საქმიანობის მხარდაჭერა

კულტურის სფეროში არასამთავრობო სექტორის განვითარების ხელშეწყობა.

ქართული მწერლობის, სალიტერატურო საქმიანობის, სახვითი გამოყენებითი, თეატრალური ხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა, შემოქმედებითი პროცესების გააქტიურება.

სახელმწიფო ხელს უწყობს საქართველოში კულტურული სფეროს მოღვაწეთა პროფესიულ-შემოქმედებითი გაერთიანებების საქმიანობას, რომელთა მიზანია ხელოვნებისა და კულტურის ცალკეული დარგის განვითარება.

8.9 საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობა

გაზეთების ბეჭდვა-გავრცელების ხელშეწყობა.

გაზეთების ბეჭდვა-გავრცელების ხელშეწყობა. საგაზეთო გვერდების რაოდენობის პერიოდული ზრდა

9. სპორტის განვითარების ხელშეწყობა, პოპულარიზაცია და ახალგაზრდობის საქმეთა სფეროს ხელშეწყობა

სპორტის სისტემის მართვა;

სპორტის ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის ხელშეწყობა;

სპორტის სფეროში არასახელმწიფო სექტორის როლის ზრდის უზრუნველყოფა და ინსტიტუციური მართვის გაუმჯობესება;

ახალგაზრდების ინტელექტუალური, სულიერი და ფიზიკური პოტენციალის გამოვლენა, ფორმირება და სრულყოფა.

9.1 სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სფეროს მართვა

სპორტის ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის ხელშეწყობა;

სპორტის სფეროში არასახელმწიფო სექტორის როლის ზრდის უზრუნველყოფა და ინსტიტუციური მართვის გაუმჯობესება;

9.2 სპორტის ხელშეწყობა

ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება, სპორტული მიღწევების გაუმჯობესება და ეროვნულ და საერთაშორისო ასპარეზზე წარმატებული გამოსვლა.

9.2.1 სპორტული ღონისძიებები

ქვეპროგრამით გათვალისწინებულია იმ მნიშვნელოვანი ღონისძიებების დაფინანსება, რომლებიც ჩატარდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე, ასევე აჭარის სპორტსმენები მონაწილეობას მიიღებენ სხვადასხვა რანგის გასვლით ღონისძიებებში.

9.2.2 აჭარის ნაკრები გუნდების წევრთა, მთავარ და პირად მწვრთნელთა მიერ მიღწეული განსაკუთრებული წარმატებების წასახალისებლად ერთჯერადი ფულადი ჯილდოები

სპორტის ცალკეულ სახეობებში მიღწეული წარმატებებისათვის სპორტსმენთა და მწვრთნელთა მატერიალური წახალისება, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წამყვან სპორტსმენთა და მწვრთნელთა ცხოვრების ეკონომიური და სოციალური პირობების გაუმჯობესება, სპორტის სახეობების მიხედვით ნაკრები გუნდების წევრთა, მთავარ და პირად მწვრთნელთა შორის კონკურენციის გაზრდა.

ინდივიდუალურ სახეობებში, 2014 წლის განმავლობაში მსოფლიოს, ევროპის ჩემპიონატებსა და პირველობებში, საერთაშორისო ტურნირებში, მსოფლიო თასის გათამაშებებში, საქართველოს ჩემპიონატებსა და პირველობებში მიღწეული შედეგების მიხედვით აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში მოქმედი სახეობები დადანაწილდებიან 3 ჯგუფად. I და II ჯგუფში ოლიმპიური სპორტის, III ჯგუფში - არაოლიმპიური სპორტის სახეობები.

9.2.3 სათამაშო სახეობათა განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გუნდური თამაშების: ხელბურთის, ფრენბურთის, წყალბურთის, ფეხბურთისა და რაგბის შემდგომი პოპულარიზაცია და განვითარება.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ახალგაზრდული, ჭაბუკთა და კადეტთა ნაკრები გუნდების მომზადება ეროვნულ და საერთაშორისო ასპარეზზე ღირსეულად გამოსვლისათვის.

აჭარის ნაკრები გუნდების წევრთა ოსტატობის ამაღლება.

ქვეპროგრამის თანახმად ხელბურთის, ფრენბურთის, წყალბურთის, ფეხბურთისა და რაგბის ნაკრები გუნდები მონაწილეობას მიიღებენ სხვადასხვა სამატჩო შეხვედრებში და სასწავლო საწვრთნო შეკრებებში.

ქვეპროგრამას განახორციელებს აჭარის ოლიმპიური კომიტეტი შესაბამისი სახეობების ფედერაციებთან კოორდინირებული მუშაობით, თითოეული სახეობების მიხედვით სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა დეპარტამენტის მიერ შრომითი ხელშეკრულებით აყვანილი იქნებიან თითოეული სახეობის მიხედვით კოორდინატორები ჩასატარებელი ღონისძიებების ზედამხედველობისა და საორგანიზაციო საკითხების მოგვარების მიზნით.

9.2.4 აჭარის სპორტის სახეობათა ნაკრები გუნდების მზადება „ახალგაზრდული ოლიმპიური ფესტივალი თბილისი - 2015“

ქვეპროგრამის ძირითადი მიზანია 2015 წელს თბილისში გასამართ ახალგაზრდული ოლიმპიურ ფესტივალისათვის „თბილისი - 2015“ აჭარის ნაკრები გუნდებისთვის შესაბამისი კანდიდატების შერჩევა და სპორტის შვიდ სახეობებში (ველოსპორტი, ჩოგბურთი, კალათბურთი, მძლეოსნობა, ძიუდო, ფრენბურთი, ხელბურთი) გუნდის წევრების მომზადება, სასწავლო-საწვრთნო შეკრებების და საკონტროლო შეხვედრების ჩატარება ქვეყნის შიგნით და საზღვარგარეთ, რომელსაც განახორციელებს აჭარის ოლიმპიური კომიტეტი შესაბამისი ფედერაციებთან კოორდინირებული მუშაობით.

პროგრამის დროულად დაწყება ხელს შეუწყობს 2015 წლის ზაფხულის ახალგაზრდული ოლიმპიური



ფესტივალისათვის მომზადებას, ნიჭიერი ბავშვებისა და მოზარდების გამოვლენას, რაც საბოლოოდ 2015 წლის ახალგაზრდულ ოლიმპიურ ფესტივალზე ქართველი სპორტსმენების წარმატებული გამოსვლის საწინდარი იქნება.

9.2.5 აჭარის ნაკრები გუნდების წევრების პირველობების გამარჯვებულებისა და პრიზიორების პირადი და მთავარი მწვრთნელების სპორტული ფორმებით აღჭურვა  
სპორტის სხვადასხვა სახეობების ნაკრები გუნდების წევრების (დიდები, ახალგაზრდები), მთავარი და პირადი მწვრთნელების ასევე პერსპექტიული სპორტსმენების სპორტული ფორმით უზრუნველყოფა.

თანამედროვე სპორტული ფორმა გადაეცემა მსოფლიოსა და ევროპის ჩემპიონატის, საერთაშორისო და რესპუბლიკური ტურნირების გამარჯვებულებს, პრიზიორებს, ასევე აჭარის ნაკრების წევრებს (დიდები, ახალგაზრდები), რომლებიც იცავენ აჭარის რეგიონის ღირსებას სხვადასხვა ტურნირებსა და ჩემპიონატებში, მათ პირად მწვრთნელებს, აჭარის ასაკობრივი ნაკრებისა და გუნდების მთავარ მწვრთნელებს.

9.2.6 მწვრთნელთა, მსაჯთა და სპორტსმენთა სოციალური მხარდაჭერა და წახალისება  
საპენსიო ასაკის, ოლიმპიური თამაშების, მსოფლიოს და ევროპის ჩემპიონების, პრიზიორების, სპორტის დამსახურებულ მუშაკების, მოღვაწეებისა და მწვრთნელების ფინანსური დახმარება.  
საპენსიო ასაკის, ოლიმპიური თამაშების, მსოფლიოს და ევროპის ჩემპიონების, პრიზიორების, სპორტის დამსახურებული მუშაკების, მოღვაწეების და მწვრთნელების ფინანსური მხარდაჭერა. საპენსიო და არასაპენსიო ასაკის სპორტის მუშაკთა, სპორტის დამსახურებულ მუშაკთა, მოღვაწეთა და მწვრთნელთა იურიდიულებისა და სხვა ღირსშესანიშნავ თარიღებთან დაკავშირებით მატერიალური მხარდაჭერის გაწევა, ასევე საპენსიო და არასაპენსიო ასაკის სპორტის მუშაკთა, სპორტის დამსახურებულ მუშაკთა, მოღვაწეთა და მწვრთნელთა გარდაცვალების შემთხვევაში მათი ოჯახებისათვის მატერიალური მხარდაჭერის გაწევა.

9.3 ახალგაზრდულ საქმეთა სფეროს ხელშეწყობა  
კულტურულ-შემოქმედებითი, შემეცნებითი და გასართობი ღონისძიებების მოწყობა, რეგიონის ახალგაზრდების ჩართვა სხვადასხვა აქტივობებში, ცხოვრების ჯანსაღი წესის პროპაგანდა, ახალგაზრდების ცოდნისა და უნარების გაღრმავება სხვადასხვა მიმართულებით.

10. მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა  
მოსახლეობის სხვადასხვა ჯგუფების, მათ შორის სოციალურად დაუცველი კატეგორიებისათვის სახელმწიფო ბიუჯეტით გათვალისწინებული სამედიცინო პროგრამების გარეთ დარჩენილი რისკების მართვა და დაფინანსება.

სოფლის მოსახლეობისათვის ექიმამდელი სამედიცინო დახმარების მიწოდება. თემის სამედიცინო პუნქტებში დასაქმებული მედიკოსების თეორიული და პრაქტიკული უნარ-ჩვევების გაუმჯობესება, კვალიფიკაციის ამაღლება. სოფლად პირველადი ჯანდაცვის განვითარებაზე ხელშეწყობა. სქოლიოზითა და ცერებრალური დამბლით დაავადებულ ბავშვთა სამედიცინო რეაბილიტაცია.

10.1 ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა  
აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის, დასაქმების, დევნილთა და განსახლების სფეროში საქართველოს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება.

10.2 სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობის გაზრდა  
მოსახლეობის სხვადასხვა ჯგუფების, მათ შორის სოციალურად დაუცველი კატეგორიებისათვის სახელმწიფო ბიუჯეტით გათვალისწინებული სამედიცინო პროგრამების გარეთ დარჩენილი რისკების მართვა და დაფინანსება.

მოსახლეობის ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარება;

გულის ქირურგია;

სახსრების ენდოპროთეზირება;

ამბულატორიული მაღალტექნოლოგიური დიაგნოსტიკური კვლევა;

სოფლის მოსახლეობის ექიმამდელი სამედიცინო დახმარება;

თემის სამედიცინო პუნქტებში დასაქმებული სამედიცინო პერსონალის გადამზადება;

ცერებრალური დამბლით დაავადებულ ბავშვთა ფსიქოსომატური აბილიტაცია/რეაბილიტაცია;

სქოლიოზითა და ცერებრალური დამბლით დაავადებულ ბავშვთა სამედიცინო რეაბილიტაცია;

სოფლად პირველადი ჯანდაცვის განვითარებაზე ხელშეწყობა.

10.2.1 მოსახლეობის ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარება

სოციალურად დაუცველი და სხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის მკურნალობასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკების მართვა, რომელიც ვერ იფარება მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მოსახლეობისათვის სამედიცინო დახმარება ძირითადად უზრუნველყოფილია სახელმწიფოს ბიუჯეტით დაფინანსებული სამედიცინო პროგრამებით. მიუხედავად ამისა, მოსახლეობის მნიშვნელოვან ნაწილს, ოჯახის მცირე შემოსავლების გამო არ გააჩნია საკმარისი ფინანსური სახსრები დაფაროს იმ სამედიცინო მომსახურების ხარჯები, რომლებიც არ იფარება სახელმწიფოს მიერ და მას ამის აუცილებლობა დაუდგა. ხშირ შემთხვევაში სამედიცინო დახმარების მიღება მათთვის ფინანსურად ხელმიუწვდომელი რჩება, რის შედეგად იზრდება გართულებულ შემთხვევათა რაოდენობა, შრომისუუნარობისა და სიკვდილიანობის რისკი.

ქვეპროგრამით მოსარგებლეთა კატეგორია:

პაციენტები სტიქიური უბედურებებით, კატასტროფების შედეგად გამოწვეული დაზიანებებით,

სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიან ბაზაში რეგისტრირებული ოჯახების წევრები,

რომლებსაც მინიჭებული აქვთ 200 000-ის ჩათვლით სარეიტინგო ქულა; შეზღუდული შესაძლებლობის

სტატუსის მქონე პირები; ომის ვეტერანები; ტერიტორიული მთლიანობისათვის ომში მონაწილეები,

დაღუპულთა ოჯახის წევრები (დედა, მამა, მეუღლე, შვილები); მრავალშვილიანი (18 წლამდე ასაკის 5 და მეტი შვილი) ოჯახის წევრები; ჩერნობილის ატომური ელექტროსადგურის ავარიის შედეგების

სალიკვიდაციო სამუშაოების მონაწილეები;

პოლიტიკური რეპრესიების მსხვერპლად აღიარებული პირები; უსახლკაროთა თავშესაფარის კონტინგენტი;

უსახლკაროები; მარტოხელა დედები და პაციენტები, რომლებიც ამ დროისთვის არ არიან

რეგისტრირებულნი სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიან ბაზაში, არა აქვთ მინიჭებული

სარეიტინგო ქულა, მაგრამ მათი მატერიალური მდგომარეობა არ იძლევა საშუალებას დააფინანსოს აუცილებელი მკურნალობა, რაც დასტურდება ადგილობრივი თვითმართველობის ორგანოებიდან



წარმოდგენილი შუამდგომლობით.

#### 10.2.2 გულის ქირურგია

18-წლის ასაკიდან მოსახლეობის (რომლებიც არ სარგებლობენ სახელმწიფოს ბიუჯეტით დაფინანსებული სხვადასხვა სამედიცინო პროგრამებით) კარდიოქირურგიული მკურნალობა, გულის დაავადებების მიმდებარებით გამოწვეული ლეტალობისა და შესაძლებლობის შეზღუდვის შემცირება.

გულის თანდაყოლილი და შეძენილი მანკებით, გულის იმემიური დაავადებით, გულის სიმსივნით დაავადებულ პაციენტათვის დროულად მიწოდებული კარდიოქირურგიული დახმარება მნიშვნელოვნად ამცირებს სიკვდილობისა და შესაძლებლობის შეზღუდვის რისკს, რაც დღის წესრიგში აყენებს მოზრდილი მოსახლეობისათვის კარდიოქირურგიული დახმარების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის აუცილებლობას.

#### 10.2.3 სახსრების ენდოპროთეზირება

მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური კატეგორიისათვის რესურსტევადი, მაღალტექნოლოგიურ სახსრების ენდოპროთეზირების ჩატარებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

უკანასკნელ წლებში საგრძნობლად მოიმატა ტრავმის შემდგომი მდგომარეობებითა და სახსრების ართროზით დაავადებულ მოქალაქეთა მომართვიანობამ. ავადმყოფები საჭიროებენ რესურსტევად მაღალტექნოლოგიურ ოპერაციულ ჩარევას ენდოპროთეზირების სახით. მიმდებარე სოციალური პირობების გამო, მოსახლეობის დიდ ნაწილს არ გააჩნია საკმარისი ფინანსური სახსრები, რომ უზრუნველყოფს აღნიშნული პათოლოგიის ქირურგიული სამედიცინო მომსახურების დაფინანსება, რის გამოც იზრდება დაავადებათა გართულებების რაოდენობა, დროებითი და მყარი შრომისუუნარობის შემთხვევები. ქვეპროგრამით გათვალისწინებული მომსახურება განხორციელდება სამედიცინო ვაუჩერის (შემდეგ-ვაუჩერი) საშუალებით.

#### 10.2.4 ამბულატორიული მაღალტექნოლოგიური დიაგნოსტიკური კვლევა

სოციალურად დაუცველი მოსახლეობისათვის მაღალტექნოლოგიური სამედიცინო მომსახურებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

მაღალტექნოლოგიურ დიაგნოსტიკურ გამოკვლევებს შორის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კომპიუტერულ ტომოგრაფიული, მაგნიტურ-რეზონანსულ ტომოგრაფიული, კორონაროგრაფია/ვენტრიკულოგრაფიული, ანგიოგრაფიული და სხვა კვლევები. მაღალტექნოლოგიური დიაგნოსტიკური გამოკვლევები ძვირადღირებულ სამედიცინო მომსახურებას მიეკუთვნება და მოსახლეობის დიდი ნაწილისათვის მიუწვდომელი რჩება, მაშინ როდესაც მთელი რიგი დაავადებათა დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის ტაქტიკის განსაზღვრის მიზნით აუცილებელ პირობას წარმოადგენს.

#### 10.2.5 სოფლის მოსახლეობის ექიმამდელი სამედიცინო დახმარება

სოფლის მოსახლეობის ექიმამდელი სამედიცინო დახმარების ქვეპროგრამის ამოქმედებით აჭარის სოფლის მოსახლეობა ადგილზე უზრუნველყოფილი იქნება ექიმამდელი სამედიცინო დახმარებით, თემის სამედიცინო პუნქტებს მიეწოდება პირველადი სამედიცინო დახმარებისათვის საჭირო მედიკამენტების ყოველთვიური მარაგი და სადიაგნოსტიკო საშუალებები.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე სოფლის დასახლებულ ადგილებში, განსაკუთრებით მთიან მუნიციპალიტეტებში, გეოგრაფიული მდებარეობისა და კლიმატური პირობების გამო მოსახლეობისათვის დროული სამედიცინო მომსახურების მიწოდება გართულებულია, რამაც გამოიწვია მათთვის ადგილზე ექიმამდელი სამედიცინო დახმარების ორგანიზების აუცილებლობა.

#### 10.2.6 თემის სამედიცინო პუნქტებში დასაქმებული სამედიცინო პერსონალის გადამზადება

თემის სამედიცინო პუნქტებში დასაქმებული ექთნების პროფესიული დონის ამაღლება, თანამედროვე მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა, პრაქტიკული და თეორიული უნარ-ჩვევების დახვეწა, შენარჩუნება და განვითარება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მოსახლეობისათვის ექიმამდელი სამედიცინო დახმარების მიწოდების მიზნით ფუნქციონირებს თემის სამედიცინო პუნქტები. აუცილებლობა მოითხოვს თემის სამედიცინო პუნქტებში დასაქმებული მედლების თეორიული და პრაქტიკული უნარ-ჩვევების შემდგომ გაუმჯობესებას, მათ კვალიფიკაციის ამაღლებას. აღნიშნული ქვეპროგრამის შესაბამისად, 2014 წელს გადამზადდება თემის სამედიცინო პუნქტებში დასაქმებული 228 ექთანს. (თემატიკა: 1. ბავშვთა ასაკის უმშირესი დაავადებათა მართვა საექთნო დონეზე, ბავშვთა კვებითა და განვითარების საკითხები; 2. მოზრდილი მოსახლეობის ქრონიკულ დაავადებათა მონიტორინგი და რეფერალის ჩვენებები)

#### 10.2.7 ცერებრალური დამბლით დაავადებულ ბავშვთა ფსიქოსომატური აბილიტაცია/რეაბილიტაცია

ცენტრალური და პერიფერიული ნერვული სისტემის, ძვალ-სახსროვანი სისტემის დაავადებების მქონე ბავშვებისათვის ფსიქოსომატური რეაბილიტაციის კურსების მიწოდება.

2013 წლისათვის აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში აღრიცხვაზე იმყოფებოდა 248 ბავშვთა ცერებრალური დამბლისა და სხვა პარალიზური დაავადებების მქონე 18 წლამდე ასაკის ბავშვი. ქვეპროგრამა განხორციელდება სამედიცინო ვაუჩერის (შემდეგ-ვაუჩერი) საშუალებით. სამიზნე ჯგუფისთვის გაწეული მომსახურება (1 კურსი - 15 დღე) ანაზღაურდება სარეაბილიტაციო ღონისძიებების ტარიფით 350 ლარის ოდენობით. ქვეპროგრამით გაწეული მომსახურება ბენეფიციარებს დაუფინანსდებათ მომსახურების ღირებულების 100%-ით. პაციენტებს რეაბილიტაციის კურსით გათვალისწინებული ღონისძიებები ჩაუტარდებათ პაციენტის ინდივიდუალური აბილიტაციის გეგმის შესაბამისად, რომლის ჯამური ღირებულება არ უნდა აღემატებოდეს ქვეპროგრამით გათვალისწინებული სრული კურსის ტარიფს (350 ლარი).

პაციენტის საჭიროების გათვალისწინებით შესაძლებელია რეაბილიტაციის კურსით გათვალისწინებული ღონისძიებების რაოდენობის ცვლილება. წელიწადში 1 პაციენტს დაუფინანსდება არაუმეტეს 4 კურსისა. იმ შემთხვევაში, თუ პაციენტი მოითხოვს რეაბილიტაციის დაფინანსებას დაწესებულებაში, სადაც მომსახურება მიეწოდება განსხვავებული პირობებით და მისი ღირებულება აღემატება ქვეპროგრამით გათვალისწინებულ ტარიფს, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო უზრუნველყოფს მის დაფინანსებას ქვეპროგრამით გათვალისწინებული ტარიფის შესაბამისად, ხოლო დარჩენილ ნაწილს დაფარავს ბენეფიციარი.

#### 10.2.8 სქოლიოზით დაავადებულ ბავშვთა რეაბილიტაცია

სქოლიოზით დაავადებულ 18 წლამდე ასაკის მოზარდებისათვის რეაბილიტაციის კურსების მიწოდება სსიპ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ცენტრი 2012 წელს ახორციელებდა სამიზნე ჯგუფში (საბავშვო ბაღების აღსაზრდელები და საჯარო სკოლების 1-8 კლასების მოსწავლეები)



მოსახლეობის ავადობის აქტიური გამოვლის ქვეპროგრამას. 34 574 გამოკვლეულიდან 3000-მდე ბავშვს გამოუვლინდა სქოლიოზი. ამ ბავშვების დაახლოებით 85%-ს ესაჭიროება სარეაბილიტაციო მკურნალობა.

#### 10.2.9 სოფლად პირველადი ჯანდაცვის განვითარებაზე ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მაღალმთიანი მუნიციპალიტეტების პირველადი ჯანდაცვის ცენტრების მობილურობის გაზრდის მიზნით დაგეგმილია მათთვის მაღალი გამავლობის ავტომანქანების შეძენა, ქვეპროგრამის დაფინანსება განხორციელდება გაეროს მოსახლეობის ფონდთან ერთად, თანადაფინანსების პრინციპით.

#### 10.3 საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესება, ჯანმრთელობის აცილებადი რისკების მართვა, ეპიდკეთილსაიმედო გარემოს უზრუნველყოფის მიზნით გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა პრევენცია.

პრიორიტეტული საკითხების ირგვლივ სამიზნე ჯგუფებისა და მოსახლეობის ინფორმირება, მოსწავლე - ახალგაზრდობისა და მოსახლეობის ცალკეული ჯგუფების ჩართულობა;

გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლი, ეპიდსაწინააღმდეგო და პრევენციული ღონისძიებების განხორციელება.

პრიორიტეტული საკითხის ირგვლივ სამიზნე ჯგუფებისა და მოსახლეობის ინფორმაციულობის ზრდა, ჩართულობა.

შერჩეულ სამიზნე ჯგუფში სამედიცინო სკრინინგული გამოკვლევების განხორციელება დაავადების ადრეული გამოვლის მიზნით;

C ვირუსული ჰეპატიტის დიაგნოსტიკა მობილურ მოსახლეობაში ინფიცირების სტატუსის დადგენის მიზნით.

ფარისებრი ჯირკვლის პათოლოგიათა ადრეული გამოვლენა და დიაგნოსტიკა ორსულებში (ოჯახის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასების 0-200 000 მდე სარეიტინგო ქულის მქონე ორსულები), ორსულებში გართულებათა თავიდან აცილებისა და ჯანსაღი თაობის ფორმირების მიზნით.

კიბოსა და კიბოსწინა დაავადებების ადრეული დიაგნოსტიკა მაღალმთიანი აჭარის მოსახლეობაში.

იმუნოპროფილაქტიკის დაგეგმვა, მისი ლოჯისტიკური უზრუნველყოფა და განხორციელების ზედამხედველობა.

სახელმწიფო სტატისტიკის წარმოება, მონაცემთა შეკრება და გადაცემა.

#### 11. მოსახლეობის სოციალური დაცვა

პენსიონერების, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისა და მოსახლეობის სოციალურად დაუცველი კატეგორიებისათვის სოციალური დახმარებების გაცემა, მათი უზრუნველყოფა სხვადასხვა დამხმარე საშუალებებით. სოფლებში საექიმო კადრების დამაგრების მიზნით მათი მატერიალური სტიმულირება და სოციალური დაცვის სხვა ღონისძიებების გატარება. სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებულ ოჯახების საბინაო პირობებით უზრუნველყოფა.

პენსიონერების, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისა და მოსახლეობის სოციალურად დაუცველი კატეგორიებისათვის სოციალური დაცვის ღონისძიებების განხორციელება.

მოსახლეობის გარკვეულ ჯგუფებზე ერთჯერადი მატერიალური დახმარება;

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა;

მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების თავშესაფრით და სარეაბილიტაციო ცენტრის მომსახურებით უზრუნველყოფა.

#### 11.1 100 წელს გადაცილებულ მოქალაქეებზე ერთჯერადი დახმარება

100 წელს გადაცილებულ მოქალაქეებზე ერთჯერადი დახმარების პროგრამა აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში მოქმედებს 2002 წლიდან, რაც ითვალისწინებს აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში რეგისტრირებულ 100 წელს გადაცილებულ მოქალაქეებზე ერთჯერადი დახმარების გაწევას. ქვეპროგრამა აქტუალურია იმითაც, რომ აღნიშნულ მოქალაქეთა უმრავლესობა განიცდის ეკონომიურ სიდუხჭირეს და მისი განხორციელება ხელს შეუწყობს მათ მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

#### 11.2 ახალშობილი ტყუპების ოჯახების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება

ახალშობილი ტყუპების ოჯახების მატერიალური დახმარება

ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებული იქნება ერთჯერადი მატერიალური დახმარების გაცემა იმ ოჯახებზე, სადაც დაიბადება ტყუპი - 2 ბავშვი 2000 ლარის, 3 ბავშვი - 3000 ლარის, 4 ბავშვი - 4000 ლარის ოდენობით და ა.შ. დახმარების თანხა ჩაირიცხება შშობლის (დედის ან მამის) საბანკო ანგარიშზე.

#### 11.3 შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა გადაადგილების საშუალებებით უზრუნველყოფა

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა სავარძელ-ეტლებით უზრუნველყოფა.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა სავარძელ-ეტლით უზრუნველყოფა განხორციელდება სოციალური ვაუჩერის მეშვეობით. გადაწყვეტილებას მოქალაქის დაფინანსების შესახებ ღებულობს შესაბამისი კომისია, რომელიც იქმნება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ინდივიდუალურ-სამართლებრივი აქტით.

ქვეპროგრამის ფარგლებში სავარძელ-ეტლის გაცემისას უპირატესობა ენიჭებათ 18 წლამდე ასაკის ბავშვებსა და შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე მოქალაქეებს.

#### 11.4 სმენადაქვეითებულ მოქალაქეთა სმენის აპარატებით უზრუნველყოფა

ქვეპროგრამის ბენეფიციარებს წარმოადგენენ III-IV ხარისხის სმენაჩლუნგობის მქონე მოქალაქეები (18 წლამდე ასაკის ბავშვებისათვის ნებისმიერი ხარისხის). ქვეპროგრამის ფარგლებში ციფრული სმენის აპარატებით უზრუნველყოფა განხორციელდება სოციალური ვაუჩერის მეშვეობით.

#### 11.5 მიუსაფარ დედათა და ბავშვთა საცხოვრებელი უზრუნველყოფა

ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია მიუსაფარ დედეებისა და ბავშვების დროებითი 24-საათიანი თავშესაფრით უზრუნველყოფა, ბენეფიციარების სადღეღამისო მომსახურება სამჯერადი კვებით, რომელთაგან ერთ-ერთი უნდა იყოს სამკომპონენტო სადილი, ბავშვის კვების პროდუქტებით მომარაგება, მათი უზრუნველყოფა ტანისამოსითა და პირადი ჰიგიენის ნივთებით, ბენეფიციართა ფსიქოლოგიური დახმარება, პროფესიული და არაფორმალური განათლების ხელშეწყობა, დასაქმებაში დახმარება, სამედიცინო მომსახურების უზრუნველყოფა, სოციალური უნარ-ჩვევების სწავლება.

#### 11.6 სოფლის ექიმების დამატებითი შრომის ანაზღაურება



საექიმო კადრების სოფლებში დამაგრება და მათი სოციალურ-ეკონომიური პირობების გაუმჯობესება, მუნიციპალიტეტების სოფლის მოსახლეობისათვის ბაზისური, უწყვეტი სამედიცინო მომსახურებისათვის სოფლის ექიმების მატერიალური სტიმულირება მათთვის ხელფასის დანამატის დანიშვნით.

ქვეპროგრამის შესრულებაში მონაწილეობის უფლებით სარგებლობენ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მუნიციპალიტეტების სოფლის ექიმები.

11.7 შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვთა სოციალური ადაპტაცია შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვების უზრუნველყოფა მათ საჭიროებებზე მორგებული სამედიცინო, პედაგოგიური და სარეაბილიტაციო მომსახურების კურსებით.

შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვების საჭიროებების კვლევის, რეაბილიტაციის და სამედიცინო მომსახურების ორგანიზებისათვის მიზანშეწონილია სადღეღამისო ცენტრის შექმნა, სადაც 25 დღიანი კურსის განმავლობაში განხორციელდება შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვთა სამედიცინო მეთვალყურეობა, მათ საჭიროებებზე მორგებული სწავლება, მათი ფსიქოლოგიური დახმარება, სადღეღამისო მომსახურება კვებით, სოციალური უნარ-ჩვევების სწავლება.

11.8 სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფა სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფა.

11.9 2008 წლის რუსული აგრესიისა და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულთა ოჯახების დახმარება 2008 წლის აგვისტოში საქართველოს ტერიტორიაზე განვითარებული სამხედრო მოქმედებისა და 2012 წელს ავღანეთში საერთაშორისო სამხედრო ოპერაციის შესრულების დროს დაღუპულთა ოჯახების სოციალური და მორალური მხარდაჭერა

## 12. დასაქმების ხელშეწყობა

დასაქმება მოქალაქეების კეთილდღეობისა და განვითარების მთავარი წინაპირობაა. იმ პირობებში როცა რეგიონში არის უმუშევრობის სერიოზული პრობლემა, ძალიან მნიშვნელოვანია დასაქმების ხელშეწყობი აქტივობების განხორციელება სამუშაოს მამიებელთა დასახმარებლად და მათი შრომის ბაზარზე კონკურენტუნარიანობის უზრუნველსაყოფად.

დასაქმების ხელშეწყობის ეფექტური პოლიტიკის შემუშავების მიზნით აუცილებელია შრომის ბაზრის სისტემატიური კვლევა, რომელიც დაინტერესებულ მხარეებს მიაწვდის სრულ ინფორმაციას შრომის ბაზარზე არსებული ტენდენციების შესახებ და გასცემს უამრავ მნიშვნელოვან კითხვას პასუხს თუ რა ახდენს გავლენას სამუშაო ძალაზე არსებულ მოთხოვნა-მიწოდების დისბალანსზე და რა შეიძლება გაკეთდეს ამ დისბალანსის შესამცირებლად.

### 12.1 დასაქმების ხელშეწყობა

ყველაზე მოთხოვნადი პროფესიების გამორკვევა და მათზე არსებული მიწოდების პრობლემების ფაქტორების გამოაშკარავება. ადგილობრივ შრომის ბაზარზე მოთხოვნა-მიწოდების დისბალანსის შემცირებისთვის სტრატეგიის შემუშავება.

2009 წელს მიგრაციის საერთაშორისო ორგანიზაციის მიერ აჭარის რეგიონში ჩატარდა შრომის ბაზრის კვლევა რომელზე დაყრდნობითაც სააგენტო 2013 წლიდან ახორციელებს პროფესიული გადამზადების პროგრამას, თუმცა მას შემდეგ შრომის ბაზარზე არსებული სიტუაცია საკმაოდ შეიცვალა და პროგრამების წარმატებულად განხორციელების მიზნით ძალიან მნიშვნელოვანია გვექონდეს განახლებული და სრული ინფორმაცია შრომის ბაზარზე მიმდინარე მდგომარეობის შესახებ.

### 13. სოფლის მეურნეობის დარგის შემდგომი განვითარება

სოფლის მეურნეობის პოლიტიკის განსაზღვრაში მონაწილეობის მიღება და პოლიტიკის განხორციელება;

სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების ხელშეწყობა;

დარგში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა;

ქიმიო-ბაქტერიოლოგიური კვლევის თანამედროვე მეთოდების გამოყენებით ხარისხის უზრუნველყოფის ხელშეწყობა;

სასოფლო სამეურნეო პროდუქციის მწარმოებლებისა და მომხმარებლებისათვის მომსახურების გაწევა.

### 13.1 აგროსასურსათო სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

სოფლის მეურნეობის პოლიტიკის შემუშავებაში და მის პრაქტიკულ განხორციელებაში ადმინისტრაციული აპარატის მოქნილი, მაღალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა.

### 13.2 ფერმერული მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა

თანამედროვე ტექნიკური საშუალებების მიწოდების გზით ფერმერთა ხელით შრომის შემსუბუქება, სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების მაღალაგროტექნიკური ღონისძიებებით დამუშავება, მაღალშემოსავლიანი მრავალწლიანი კულტურებით ბაღების გაშენება, მარტივი ტიპის სასათბურე კონსტრუქციებით ფერმერთა უზრუნველყოფა, ნიადაგის ნაყოფიერების ამაღლება, ფუტკრის ოჯახების გამრავლება და თაფლისა და თაფლის პროდუქტების წარმოების ამაღლება, ფერმერული მეურნეობის გაერთიანებების ჩამოყალიბება.

ამორტიზირებული სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის ახალი და თანამედროვე ტექნიკით ჩანაცვლება.

მეზოსტნეობაში ფერმერების უზრუნველყოფა სასათბურე კონსტრუქციებით.

მრავალწლიანი ხეხილოვანი კულტურების ნერგებით ფერმერთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა.

მეფუტკრეობის განვითარების ხელშეწყობა.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების შემდგომი განვითარების ხელშეწყობი ღონისძიებების განხორციელება. ფერმერთა ნაკვეთებზე ნიადაგის ნაყოფიერების ღონის ამაღლების მიზნით ქიმიური მელიორაციის ღონისძიების გამოყენება. ქვეპროგრამების მიზანია ადგილობრივი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება და ბაზარზე კონკურენტუნარიანი პროდუქციის დამკვიდრება, სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის შემოსავლების ზრდა კერძო და ფერმერული მეურნეობების განვითარების საფუძველზე.

#### 13.2.1 სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკით ფერმერთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა

თანადაფინანსების პრინციპით თვითმართველი ქ.ბათუმის, ქობულეთის, ხელვაჩაურის, ქედის, შუახევისა და ხულოს მუნიციპალიტეტების ფერმერთა სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლებში სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოების, განსაკუთრებით ხვნა-თესვითი ღონისძიებები ჯერ კიდევ ძველი და ამორტიზირებული ტექნიკითა და ცოცხალი გამწევი ძალით სრულდება, რის გამოც დაბალია შრომის ნაყოფიერება და გაზრდილია წარმოებული პროდუქციის



თვითღირებულება.

სასოფლო-სამეურნეო ფართობების უმეტესი ნაწილი ერთწლიანი და მრავალწლიანი კულტურებითაა დაკავებული, რომელთა მოვლა-დამუშავება საჭიროებს სხვადასხვა აგროტექნიკური ღონისძიებების განხორციელებას. ამჟამად, მუნიციპალიტეტებში არსებული ტექნიკის ძირითადი ნაწილი ფიზიკურად და მორალურად გაცვეთილია, რისთვისაც მიზანშეწონილია გატარდეს შესაბამისი ღონისძიებები სოფლის მეურნეობის წარმოების პირობების გაუმჯობესებისა და ფერმერული მეურნეობების მცირე სამექანიზაციო საშუალებებით მომარაგების ხელშეწყობის მიმართულებით.

შესაბამისად, მიზანშეწონილია ტექნიკით ფერმერთა უზრუნველყოფა განხორციელდეს და ეტაპობრივად მოხდეს ფერმერთა დაკმაყოფილება მცირე მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებებით. რაც საერთო ჯამში ხელს შეუწყობს რეგიონში სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის განახლებას, ფერმერთა ხელით შრომის შემსუბუქებას, წარმოების მოცულობის გაზრდასა და პროდუქციის თვითღირებულების შემცირებას.

13.2.2 სასათბურე კონსტრუქციებით ფერმერთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა

რეგიონის ფერმერულ მეურნეობებში საადრეო ბოსტნეული კულტურების (პომიდორი, კიტრი, წიწკა და სხვა) წარმოების ხელშეწყობა, იმპორტირებული პროდუქციის ნაწილობრივი ჩანაცვლება ადგილობრივი ბოსტნეულის პროდუქციით.

ბოლო წლებში რეგიონის სამომხმარებლო ბაზარზე ფართოდ არის წარმოდგენილი აჭარის აგროსასურსათო სექტორში წარმოებული პროდუქცია, გაზრდილია საექსპორტო ბაზრების არეალი, მცირე და საშუალო სიმძლავრის გადამამუშავებელი საწარმოების რიცხვი, დარგში განხორციელებული უცხოური და ადგილობრივი ინვესტიციების მოცულობა, მაგრამ მიუხედავად ამისა, მოსახლეობისა და ტურისტების დაკმაყოფილება იმპორტირებული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ხარჯზე ხდება.

კერძოდ, 2013 წელს იმპორტირებული იქნა 50 000 ტონაზე მეტი ბოსტნეული. აჭარის რეგიონი მცირემიწიანობით ხასიათდება, მაგრამ აგრარულ დარგში თანამედროვე – ინტენსიური ტექნოლოგიების დანერგვით შესაძლებელია წარმოების მოცულობის ზრდა, რაც გააუმჯობესებს ადგილობრივი ფერმერების ეკონომიკურ შემოსავლებს და იმპორტირებულ პროდუქციას ჩანაცვლებს ადგილზე წარმოებული პროდუქციით.

ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია ქ.ბათუმის, ქობულეთის, ხელვაჩაურის, ქედის, შუახევისა და ხულოს მუნიციპალიტეტებში ბოსტნეულის წარმოებაზე ორიენტირებულ ფერმერებზე თანადაფინანსების გზით 50 კვ.მ ფართობის სასათბურე კონსტრუქციის მიწოდება, რომელიც შედგება ლითონის კარკასისა და პოლიეთილენის ფირისაგან. დღეისათვის, სამინისტროსა და თვითმმართველი ერთეულებიდან შემოსულია ფერმერთა განცხადებები 300-ზე მეტ ერთეულ სასათბურე კონსტრუქციების მოთხოვნაზე.

13.2.3 მრავალწლიანი ხეხილოვანი კულტურების ნერგებით ფერმერთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში არსებული დეგრადირებული ბაღების განახლება, შიდა მოხმარებისა და ბაზარზე ორიენტირებული პროდუქციის რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების ზრდა, თვისობრივად და მორალურად ამორტიზირებული ბაღების ალტერნატიული კულტურებით ჩანაცვლება და შესაბამისად ფერმერთა ეკონომიკური შემოსავლების ზრდის უზრუნველყოფა.

სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის მოთხოვნებითა და ნიადაგურ-კლიმატური პირობების გათვალისწინებით აჭარის რეგიონის მეხილეობის ზონებში და მიკროზონებში შესაძლებელია სამრეწველო ბაღების გაშენება ისეთი ხეხილოვნებით, როგორცაა კაკლის, სუბტროპიკული ხურმის, მოცვის, აქტინიდიისა და სხვა კულტურები. აღნიშნული კულტურები ხასიათდებიან მაღალმოსავლიანობით, სხვადასხვა ტიპის ნიადაგებზე ადვილად შეგუებულობით, ეროზიისადმი მედეგობით, შიდა და გარე ბაზრებზე კონკურენტუნარიანობით.

ყოველივე ზემოთაღნიშნულის გათვალისწინებით მიზანშეწონილია წინამდებარე ქვეპროგრამის განხორციელების შედეგად მოსახლეობაზე თანადაფინანსების პრინციპით მიწოდებული იქნას კაკლის, სუბტროპიკული ხურმის, ამერიკული ლურჯი მოცვისა და აქტინიდიის ნერგები.

13.2.4 მეფუტკრეობის განვითარების ხელშეწყობა

ფუტკრის ოჯახების გამრავლება, სხვადასხვა მავნებელ დაავადებათა მიმართ მაღალი მდგრადობა, წარმოებული პროდუქციის რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მატება.

ამჟამად აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში 19 850 -ზე მეტი ფუტკრის ოჯახი ირიცხება, მათ შორის ქობულეთის მუნიციპალიტეტში – 8 000, ხელვაჩაურში – 4 500, ქედში – 2 500, შუახევში – 2 350 და ხულოში – 2 500. თავლის საშუალო წლიური წარმოება 350-400 ტონაა. რეგიონში არსებული თავლოვანი მცენარეების სიუხვე (აკაცია, წაბლი, ცაცხვი, ხეხილოვანი და ალპური მდელოს მრავალფეროვანი ყვავილოვანი ბალახები) საშუალებას იძლევა სისტემატიურად გამოიკვებოს 60-70 ათასი ფუტკრის ოჯახი და თავლის საშუალო წლიური წარმოება 2 000 ტონამდე გაიზარდოს.

ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება რეგიონის ფერმერთა თანამედროვე პოლისტიროლი ტიპის სკებით უზრუნველყოფა, რომელიც ფუტკრის ჩვეულებრივი ხის სკებისაგან განსხვავებით სარგებლობს ბევრი უპირატესობით. კერძოდ, დამზადებულია მსუბუქი და ეკოლოგიურად სუფთა მასალისაგან, უძლებს გარემო პირობების მკვეთრ ცვლილებებს, იცავს მწერებს ხმაურისაგან. პოლისტიროლის მასალისაგან დამზადებული სკები განსხვავებით ხის სკებისა იცავს ფუტკრებს დაავადების გამომწვევი ბაქტერიების დაბუდებისაგან. აგრეთვე ფერმერებს მიეწოდება თავლის საწური-ციბრუტები, ყოველივე ეს კი ხელს შეუწყობს რეგიონში თავლის წარმოების მაჩვენებლის ზრდას და გააუმჯობესებს მეფუტკრეობის დარგით დაინტერესებულ ფერმერთა ფინანსურ შემოსავლებს.

13.2.5 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების შემდგომი განვითარების ხელშეწყობი ღონისძიებების განხორციელება

ქვეპროგრამის მიზანია რეგიონში სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების საწარმოო ინფრასტრუქტურის გამართვა-ხელშეწყობა, ახალი ტექნოლოგიებით, ტექნიკური საშუალებებით უზრუნველყოფა და კოოპერირების სიკეთით მოსახლეობის ფართო მასების დაინტერესების სტიმულირება.

ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია კოოპერაციული მეურნეობების ფუნქციონირების ხელშეწყობისათვის საწარმოო და ტექნოლოგიური სიახლეების დანერგვის ხელშეწყობა კერძოდ:

1. პერსპექტიულ მრავალწლიან კულტურათა სამრეწველო-სანიმუშო ბაღების გაშენების მიზნით ქვეპროგრამაში მონაწილე კოოპერატივს მიეწოდება შესაბამისი სამრეწველო პროფილის მრავალწლიანი კულტურის ნერგები, ორგანული და მინერალური სასუქები. შპალერის მოწყობისათვის მავთული და ნაკვეთის ღობისათვის ეკალმავთული, მოცვის ბაღისათვის წვეთოვანი სარწყავი სისტემის მოწყობილობები,



დაპლანტირება გასაშენებელი ფართობები 2) მეციტრუსეობის ზონის კოპერატივებს მიეწოდება მანდარინის ნაყოფის დამკალიბრებელი მობილური დანადგარი 3) მეთხილეობის განვითარებით დაინტერესებულ კოპერატივს მიეწოდება თხილის მობილური გამრჩევი დანადგარი.

13.2.6 ფერმერთა ნაკვეთებზე ნიადაგის ნაყოფიერების დონის ამაღლების მიზნით ქიმიური მელიორაციის ღონისძიებების გამოყენება

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკის ტენიანი სუბტროპიკული ზონისა და სხვა ქვეზონებში არსებული მაღალ მჟავიანი ნიადაგების ნაყოფიერების აღდგენა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტენიანი სუბტროპიკული ზონისა და ნაწილობრივ კონტინენტალური ზონის ნიადაგები ტიპური წითელმიწაა, რომლებიც თავისი ქიმიური ბუნებით მომეტებულ მჟავიანია (PH 3–5 –ის ფარგლებში) რაც დასტურდება 2013 წელს ჩატარებული ნიადაგების კვლევების შედეგად. ხშირი და ინტენსიური ნალექების შედეგად წითელმიწა ნიადაგები განიცდიან მჟავიანობის მომატებას, რომელიც თავის მხრივ უარყოფითად მოქმედებს ციტრუსებსა და სხვა სასოფლო-სამეურნეო კულტურებზე, კბინდება მცენარეთა საერთო მდგომარეობა, სუსტდება მცენარეთა მავნებელ-დაავადებებისადმი გამძლეობა და ყოველივე ეს აისახება წარმოებული პროდუქციის რაოდენობაზე და ხარისხზე, შესაბამისად მცირდება მოსავლიანობა და ფერმერთა ფინანსური შემოსავლები.

ნიადაგის მჟავა არეს რეაქციის განეიტრალებისათვის სხვადასხვა მეთოდები არსებობს, კერძოდ მოკირიანება, დოლომიტის ან დეფეკაციური ტალახის შეტანა და ბუნებრივი ცეოლიტების გამოიყენება, აღნიშნულთაგან თავისი ღირებულებიდან გამომდინარე ყველაზე ეფექტური დეფეკაციური ტალახის შეტანაა ფერმერთათვის ხელმისაწვდომი. ერთ ჰა-ზე საჭიროა 10 ტონა დეფეკაციური ტალახი, რომლის შეტანის შედეგად 10–12 წლის განმავლობაში ნიადაგი დაცულია მომეტებული მჟავიანობისაგან.

13.2.7 აგროსერვისის განვითარება რეგიონში

სუბტროპიკული და კონტინენტალური სერტიფიცირებული სარგავი მასალის წარმოების განვითარების ხელშეწყობა. თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით სადემონსტრაციო ნაკვეთების მოწყობა, თანამედროვე ტექნოლოგიური სიახლეებისა და ინოვაციების პრაქტიკული დემონსტრირებით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა კვალიფიკაციისა და ცნობიერების ამაღლება, სწავლება-კონსულტირება, ტრენინგები სასოფლო-სამეურნეო დარგების მიხედვით.

არსებული სუბტროპიკული და კონტინენტალური ერთწლიანი და მრავალწლიანი სასოფლო-სამეურნეო და დეკორატიული კულტურების ჯიშთგანახლებისათვის, ასევე პერსპექტიული და ალტერნატიული სასოფლო-სამეურნეო კულტურების სარგავი მასალის წარმოებისათვის საჭირო საკოლექციო, სადედე და სახერგე მეურნეობებისა და სადემონსტრაციო ნაკვეთების მოწყობა პერსპექტიული სარგავი და სათესლე მასალის წარმოების განვითარების ხელშეწყობის მიზნით.

მეცხოველეობის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით ხელოვნური განაყოფიერების პრაქტიკის დანერგვისა და მაღალპროდუქტიული წვრილფეხა და მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის სანაშენე ბაზისა და გენოფონდის შექმნა და განვითარების ხელშეწყობა, შესაბამისად არსებული კადრების კვალიფიკაციის დონის ამაღლება და დატრენინგება.

13.2.8 ლაბორატორიული კვლევითი მომსახურება

ლაბორატორიული კვლევითი მომსახურება, ლაბორატორიის აკრედიტაცია საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად, სოფლის მეურნეობის დარგის განვითარების მიზნით სურსათის უვნებლობის, მცენარეთა დაცვისა და ვეტერინარიის სფეროში სერვისების ეფექტიანობის გაზრდა.

სასმელი, ზედაპირული, ჩამდინარე, ზღვის, აუზებისა და წყალსატევების წყლის, მცენარეული და ცხოველური წარმოშობის კვების პროდუქტების ნიმუშების ორგანოლექტიური, ქიმიური, მიკრობიოლოგიური (ბაქტერიოლოგიური, ვირუსოლოგიური, სეროლოგიური) პარაზიტოლოგიური და რადიოლოგიური (რადიაქტიური ნივთიერებები) კვლევები; მცენარეთა საკარანტინო და სხვა მავნე ორგანიზმების გამოკვლევა; ნიადაგის ნაყოფიერების მაჩვენებლების დადგენა, აგროქიმიკატებისა და პესტიციდების შემცველი ელემენტების გამოკვლევები; ადამიანებისა და ცხოველებისათვის საერთო საშიში (ზოო-ანთროპონოზური) დაავადებების, ინფექციის წყაროს გამომწვევი მიზეზების კვლევა.

14. საარქივო ფონდის დაცულობის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული საარქივო ფონდის განვითარება, აღწერა, ცენტრალიზებული წესით აღრიცხვა, დაცვა და გამოყენება. დაზიანებული დოკუმენტების რესტავრაცია, დოკუმენტების მეცნიერულ-ტექნიკური დამუშავება, განსაკუთრებული ღირებულების მქონე დოკუმენტებზე სადაზღვევო და ელექტრონული საარქივო ფონდის შექმნა.

14.1 საარქივო სამმართველოს მართვა და მომსახურების მიწოდება

საარქივო მასალების სტანდარტების შესაბამისი დაცვა და ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული საარქივო ფონდის განვითარება, აღწერა, ცენტრალიზებული წესით აღრიცხვა, დაცვა და გამოყენება. დაზიანებული დოკუმენტების რესტავრაცია, დოკუმენტების მეცნიერულ-ტექნიკური დამუშავება, განსაკუთრებული ღირებულების მქონე დოკუმენტებზე სადაზღვევო და ელექტრონული საარქივო ფონდის შექმნა, არქივში დაცული დოკუმენტების საფუძველზე იურიდიულ და ფიზიკურ პირებზე მომსახურება. ისტორიულად ღირებული საარქივო დოკუმენტების გამოფენის მოწყობა. ურთიერთთანამშრომლობა საზღვარგარეთის არქივებთან და საქართველოს შესახებ არსებული დოკუმენტების შემოტანა. ისტორიის ამსახველი მასალების გამოვლენა ჟურნალისა და ბუკლეტების გამოსაცემად. სამეცნიერო კონფერენციების მოწყობა

14.2 საარქივო დოკუმენტების დიგიტალიზაცია და ელექტრონული არქივის შექმნა

საარქივო დოკუმენტების დაცულობის და ხელმისაწვდომობის გაზრდა

საარქივო დოკუმენტების დასკანერება, რედაქტირება და ელექტრონული ვერსიის მონაცემთა ბაზაში შენახვა.

15. საგანგებო და გადაუდებელი სიტუაციების პრევენცია

15.1 ბუნებრივი და ტექნოლოგიური ხასიათის საგანგებო სიტუაციების რეგულირება და პრევენცია

ბუნებრივი და ტექნოლოგიური ხასიათის საფრთხეების პრევენციისა და მათი შედეგების დაძლევის ტექნოლოგიებისა და მეთოდების დახვეწა და საერთაშორისო სტანდარტებამდე ამაღლება.

თითოეულ მუნიციპალიტეტსა და სოფელში არსებული რისკების შესახებ სათანადო ინფორმაციის შეგროვება, შეიქმნება შესაბამისი რუკები, შეგროვდება დეტალური ინფორმაცია სოფლებში არსებული რესურსების შესახებ, შეიქმნება საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების გეგმები და საგანგებო სიტუაციების წინააღმდეგ



მებრძოლი საინიციატივო ჯგუფები თითოეულ სოფელში, გაუმჯობესდება სამაშველო აღჭურვილობა, ტექნიკა და მოწესრიგდება ინფრასტრუქტურა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

### თავი VI

### აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება

#### მუხლი 13. საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით 167240.2 ათასი ლარის ოდენობით თანდართული რედაქციით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი	2014 წლის გეგმა
1	2	3	4	5
I	სულ რესპუბლიკური ბიუჯეტის ასიგნებები	145 900,1	141 716,3	167 240,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	816	841	3 655
	ხარჯები	112 468,6	117 347,7	136 545,4
	შრომის ანაზღაურება	16 351,1	16 878,2	36 538,4
	არაფინანსური აქტივები	33 336,3	21 778,0	29 591,5
	ვალდებულებები	95,2	2 590,6	1 103,4
01	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო	4 148,5	4 282,4	4 960,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	96	110	120
	ხარჯები	3 951,2	4 162,4	4 784,1
	შრომის ანაზღაურება	2 640,6	2 933,2	3 397,1
	არაფინანსური აქტივები	196,4	119,8	154,5
	ვალდებულებები	0,9	0,3	21,4
0101	საკანონმდებლო საქმიანობა	4 148,5	4 282,4	4 960,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	96	110	120
	ხარჯები	3 951,2	4 162,4	4 784,1
	შრომის ანაზღაურება	2 640,6	2 933,2	3 397,1
	არაფინანსური აქტივები	196,4	119,8	154,5
	ვალდებულებები	0,9	0,3	21,4
02	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საარჩევნო კომისია	1 527,5	575,9	582,5





	მომუშავეთა რიცხოვნობა	19	19	19
	ხარჯები	1 390,1	575,9	582,5
	შრომის ანაზღაურება	947,4	539,3	539,5
	არაფინანსური აქტივები	137,4	0,0	0,0
0201	საარჩევნო გარემოს განვითარება	640,6	575,9	582,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	19	19	19
	ხარჯები	537,7	575,9	582,5
	შრომის ანაზღაურება	509,9	539,3	539,5
	არაფინანსური აქტივები	102,8	0,0	0,0
0202	არჩევნების ჩატარების უზრუნველყოფა	886,9	0,0	0,0
	ხარჯები	852,3	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	437,5	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივები	34,6	0,0	0,0
03	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა	41 584,1	33 133,8	41 652,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	373	371	527
	ხარჯები	23 693,8	20 497,5	25 216,0
	შრომის ანაზღაურება	6 557,1	6 838,9	8 143,3
	არაფინანსური აქტივები	17 881,2	12 633,6	16 436,7
	ვალდებულებები	9,1	2,7	0,0
0301	მთავრობის უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა	7 780,3	3 381,2	4 198,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	124	121	115
	ხარჯები	4 511,0	3 355,9	4 009,2
	შრომის ანაზღაურება	2 580,2	2 678,6	2 600,4
	არაფინანსური აქტივები	3 266,0	25,3	189,0
	ვალდებულებები	3,2	0,0	0,0
0302	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველო	3 721,2	5 177,3	11 176,4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	43	48	215
	ხარჯები	3 618,9	4 077,5	10 573,6
	შრომის ანაზღაურება	718,2	835,5	2 448,3



	არაფინანსური აქტივები	102,2	1 099,5	602,8
	ვალდებულებები	0,0	0,3	0,0
030201	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სფეროს მართვა	997,9	1 142,1	1 087,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	43	48	48
	ხარჯები	909,4	1 042,1	1 082,5
	შრომის ანაზღაურება	718,2	835,5	849,6
	არაფინანსური აქტივები	88,5	100,0	4,8
030202	გარემოსდაცვითი პროგრამა	1 495,0	970,8	7 086,8
	ხარჯები	1 495,0	970,8	7 086,8
03020202	აჭარის სანაპირო ზოლის ჩამდინარე წყლებისა და ატმოსფერული ჰაერის აქტიურ დამაბინძურებელ კერებში გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის მოთხოვნების შესრულების მდგომარეობის მონიტორინგი	2,1	15,0	15,0
	ხარჯები	2,1	15,0	15,0
03020203	აჭარის სანაპირო ზოლის სარფი-ჩოლოქის მონაკვეთზე ზღვის წყლების ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი	9,7	15,0	15,0
	ხარჯები	9,7	15,0	15,0
03020204	აჭარის სანაპირო ზოლის დროებითი ნაპირსამაგრი ღონისძიება	1 483,2	900,9	1 264,8
	ხარჯები	1 483,2	900,9	1 264,8
03020205	აჭარის სანაპირო ზოლის ადლის ტერიტორიაზე ნაპირსამაგრი ნაგებობის მშენებლობა	0,0	39,9	5 792,0
	ხარჯები	0,0	39,9	5 792,0
030203	სატყეო სექტორის განვითარება	1 228,3	3 064,4	3 002,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	167
	ხარჯები	1 214,6	2 064,6	2 404,3
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	1 598,7
	არაფინანსური აქტივები	13,7	999,5	598,0
	ვალდებულებები	0,0	0,3	0,0
03020301	სატყეო სექტორის მართვა და მომსახურება	1 228,3	3 064,4	2 604,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	167
	ხარჯები	1 214,6	2 064,6	2 006,2
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	1 598,7
	არაფინანსური აქტივები	13,7	999,5	598,0
	ვალდებულებები	0,0	0,3	0,0



03020302	ტყის მოვლა-აღდგენა	0,0	0,0	398,1
	ხარჯები	0,0	0,0	398,1
0303	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი	2 659,3	2 583,6	3 764,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	24	24	38
	ხარჯები	2 591,4	2 398,9	3 629,9
	შრომის ანაზღაურება	404,8	425,7	634,5
	არაფინანსური აქტივები	67,9	182,7	135,0
	ვალდებულებები	0,0	2,0	0,0
030301	ტურიზმისა და კურორტების სფეროს მართვა და მომსახურების მიწოდება	870,5	815,9	1 044,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	24	24	38
	ხარჯები	802,6	799,4	1 029,9
	შრომის ანაზღაურება	404,8	425,7	634,5
	არაფინანსური აქტივები	67,9	14,4	15,0
	ვალდებულებები	0,0	2,0	0,0
03030101	ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის მართვა	642,2	599,3	761,4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	24	24	30
	ხარჯები	574,4	582,9	746,4
	შრომის ანაზღაურება	404,8	425,7	527,1
	არაფინანსური აქტივები	67,9	14,4	15,0
	ვალდებულებები	0,0	2,0	0,0
03030102	ტურიზმის სფეროში მომსახურების მიწოდება	228,2	216,5	283,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	8
	ხარჯები	228,2	216,5	283,5
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	107,4
030302	ტურიზმის საინფორმაციო-სარეკლამო სისტემის შექმნა	1 788,8	0,0	0,0
	ხარჯები	1 788,8	0,0	0,0
030303	რეგიონში ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა და საერთაშორისო ბაზარზე პოპულარიზაცია	0,0	1 767,8	2 720,0
	ხარჯები	0,0	1 599,5	2 600,0
	არაფინანსური აქტივები	0,0	168,2	120,0



03030301	რეგიონში ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	0,0	897,1	900,0
	ხარჯები	0,0	728,9	780,0
	არაფინანსური აქტივები	0,0	168,2	120,0
03030302	მარკეტინგული ღონისძიებების ჩატარება საერთაშორისო ბაზარზე	0,0	870,7	1 820,0
	ხარჯები	0,0	870,7	1 820,0
0304	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საარქივო სამმართველო	1 740,3	1 614,0	1 707,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	85	86	86
	ხარჯები	1 509,3	1 579,0	1 659,5
	შრომის ანაზღაურება	1 282,0	1 382,8	1 401,7
	არაფინანსური აქტივები	230,9	35,0	48,0
	ვალდებულებები	0,1	0,0	0,0
030401	საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება	1 740,3	1 614,0	1 707,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	85	86	86
	ხარჯები	1 509,3	1 579,0	1 659,5
	შრომის ანაზღაურება	1 282,0	1 382,8	1 401,7
	არაფინანსური აქტივები	230,9	35,0	48,0
	ვალდებულებები	0,1	0,0	0,0
03040101	საარქივო სამმართველოს მართვა და მომსახურების მიწოდება	1 740,3	1 614,0	1 624,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	85	86	86
	ხარჯები	1 509,3	1 579,0	1 594,1
	შრომის ანაზღაურება	1 282,0	1 382,8	1 401,7
	არაფინანსური აქტივები	230,9	35,0	30,0
	ვალდებულებები	0,1	0,0	0,0
03040102	საარქივო ფონდის დაცულობის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა	0,0	0,0	83,4
	ხარჯები	0,0	0,0	65,4
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	18,0
0305	სატელევიზიო მაუწყებლობის ხელშეწყობა	5 774,7	4 702,2	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	45	40	0
	ხარჯები	5 295,6	4 618,4	0,0
	შრომის ანაზღაურება	774,4	668,8	0,0



	არაფინანსური აქტივები	473,4	83,4	0,0
	ვალდებულებები	5,8	0,3	0,0
030501	ტელევიზიისა და რადიო-მაუწყებლობის დეპარტამენტის ადმინისტრაცია	1 233,4	1 112,3	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	45	40	0
	ხარჯები	1 170,6	1 102,5	0,0
	შრომის ანაზღაურება	774,4	668,8	0,0
	არაფინანსური აქტივები	62,8	9,5	0,0
	ვალდებულებები	0,0	0,3	0,0
030502	ტელევიზიის საინფორმაციო-სამაუწყებლო ღონისძიებები	4 541,3	3 589,8	0,0
	ხარჯები	4 125,0	3 515,9	0,0
	არაფინანსური აქტივები	410,6	73,9	0,0
	ვალდებულებები	5,8	0,0	0,0
0306	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საავტომობილო გზებისა და სამელიორაციო სისტემების მართვის დეპარტამენტი	19 758,1	15 424,5	20 556,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	52	52	52
	ხარჯები	6 050,3	4 228,6	5 104,9
	შრომის ანაზღაურება	797,5	847,5	844,5
	არაფინანსური აქტივები	13 707,8	11 195,9	15 451,9
030601	საავტომობილო გზებისა და სამელიორაციო სისტემების მართვა	903,0	931,3	959,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	52	52	52
	ხარჯები	893,0	925,2	949,2
	შრომის ანაზღაურება	797,5	847,5	844,5
	არაფინანსური აქტივები	9,9	6,1	10,0
030602	საგზაო და სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-მენახვა	18 855,1	14 493,1	19 597,6
	ხარჯები	5 157,3	3 303,4	4 155,7
	არაფინანსური აქტივები	13 697,9	11 189,8	15 441,9
03060201	გზების რეაბილიტაცია	0,0	7 422,3	9 808,2
	არაფინანსური აქტივები	0,0	7 422,3	9 808,2
03060202	ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	0,0	1 780,8	4 824,9
	არაფინანსური აქტივები	0,0	1 780,8	4 824,9



	არაფინანსური აქტივები	0,0	1 780,8	4 824,9
03060203	სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაცია	0,0	234,4	317,8
	არაფინანსური აქტივები	0,0	234,4	317,8
03060204	საგზაო ტექნიკის შექმნა	0,0	1 751,0	220,8
	არაფინანსური აქტივები	0,0	1 751,0	220,8
03060205	საგზაო და სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა	0,0	3 304,7	4 425,7
	ხარჯები	0,0	3 303,4	4 155,7
	არაფინანსური აქტივები	0,0	1,3	270,0
0307	ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა	150,2	250,9	248,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	21
	ხარჯები	117,2	239,1	238,9
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	213,9
	არაფინანსური აქტივები	33,0	11,8	10,0
04	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	22 679,7	12 825,8	18 208,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	118	116	321
	ხარჯები	12 504,8	8 517,0	10 995,0
	შრომის ანაზღაურება	2 360,1	2 276,5	4 725,1
	არაფინანსური აქტივები	10 135,9	4 266,4	7 213,0
	ვალდებულებები	39,0	42,4	0,0
0401	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	10 683,1	5 380,1	8 935,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	109	107	100
	ხარჯები	4 299,4	2 777,1	4 328,3
	შრომის ანაზღაურება	2 196,5	2 108,3	2 168,9
	არაფინანსური აქტივები	6 368,4	2 588,8	4 607,6
	ვალდებულებები	15,3	14,2	0,0
040101	ფინანსების, ეკონომიკური პოლიტიკისა და ქონების სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	5 743,5	2 816,4	3 680,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	109	107	100
	ხარჯები	4 299,4	2 777,1	2 865,9
	შრომის ანაზღაურება	2 196,5	2 108,3	2 168,9
	არაფინანსური აქტივები	1 428,8	25,1	815,0



	ვალდებულებები	15,3	14,2	0,0
040102	რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა	0,0	0,0	580,3
	ხარჯები	0,0	0,0	530,3
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	50,0
04010201	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო ქონების მართვა	0,0	0,0	284,0
	ხარჯები	0,0	0,0	234,0
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	50,0
04010202	რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის პრომოუშენი	0,0	0,0	146,3
	ხარჯები	0,0	0,0	146,3
04010203	კვლევები რეგიონის ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასებისათვის	0,0	0,0	150,0
	ხარჯები	0,0	0,0	150,0
040103	ქალაქმშენებლობითი და სივრცითი მოწყობის პროგრამა	0,0	0,0	212,1
	ხარჯები	0,0	0,0	212,1
04010302	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული თვითმმართველი ერთეულების სივრცითი მოწყობის დოკუმენტის შედგენა	0,0	0,0	112,1
	ხარჯები	0,0	0,0	112,1
04010303	ქალაქმშენებლობითი და დაგეგმარებითი პროექტების შედგენა	0,0	0,0	100,0
	ხარჯები	0,0	0,0	100,0
040104	სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფა	4 939,6	2 563,7	3 742,6
	არაფინანსური აქტივები	4 939,6	2 563,7	3 742,6
040105	მცირე და საშუალო ტურისტული ბიზნესის ხელშეწყობის პროგრამა	0,0	0,0	720,0
	ხარჯები	0,0	0,0	720,0
0402	სახაზინო მომსახურება	200,6	201,0	204,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	9	9	9
	ხარჯები	192,6	195,9	204,9
	შრომის ანაზღაურება	163,6	168,2	168,2
	არაფინანსური აქტივები	7,9	5,1	0,0
	ვალდებულებები	0,1	0,0	0,0
0403	ბათუმის ბულვარი	6 298,5	4 327,2	5 795,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	94



	ხარჯები	3 753,7	3 418,5	3 826,4
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	924,5
	არაფინანსური აქტივები	2 542,9	880,5	1 969,1
	ვალდებულებები	1,9	28,2	0,0
040301	ბათუმის ბულვარის მართვა	6 298,5	1 114,7	1 087,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	94
	ხარჯები	3 753,7	1 114,6	1 087,0
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	924,5
	არაფინანსური აქტივები	2 542,9	0,0	0,0
	ვალდებულებები	1,9	0,0	0,0
040302	ბათუმის ბულვარის ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა	0,0	3 212,5	4 708,5
	ხარჯები	0,0	2 303,9	2 739,4
	არაფინანსური აქტივები	0,0	880,5	1 969,1
	ვალდებულებები	0,0	28,1	0,0
0404	საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობა	230,0	227,6	230,0
	ხარჯები	230,0	227,6	230,0
0405	დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა	70,0	73,0	65,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	5
	ხარჯები	70,0	73,0	65,3
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	61,2
0407	საფრთხის შემცველი ობიექტებისათვის მომსახურების მიწოდება და მართვა	159,3	816,9	740,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	16
	ხარჯები	64,2	153,2	290,6
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	206,8
	არაფინანსური აქტივები	95,1	663,7	450,0
0408	ბუნებრივი და ტექნოგენური ხასიათის საგანგებო სიტუაციების რეგულირება და პრევენცია	2 303,0	1 610,6	2 235,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	97
	ხარჯები	1 354,2	1 482,3	2 049,4
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	1 195,5





	არაფინანსური აქტივები	946,7	128,3	186,3
	ვალდებულებები	2,0	0,0	0,0
0409	სსიპ „მაშველთა გადამზადების ცენტრი“	2 326,5	128,3	0,0
	ხარჯები	2 187,1	128,3	0,0
	არაფინანსური აქტივები	119,7	0,0	0,0
	ვალდებულებები	19,7	0,0	0,0
0410	სსიპ „კურორტი ბეშუმში“	90,0	4,4	0,0
	ხარჯები	67,7	4,4	0,0
	არაფინანსური აქტივები	22,3	0,0	0,0
0411	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სივრცითი მოწყობის სექსის შემუშავება	318,8	56,7	0,0
	ხარჯები	285,8	56,7	0,0
	არაფინანსური აქტივები	32,9	0,0	0,0
06	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო	28 436,9	28 647,6	33 397,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	112	123	2 385
	ხარჯები	25 345,1	25 874,8	30 130,3
	შრომის ანაზღაურება	1 840,0	2 131,3	15 590,5
	არაფინანსური აქტივები	3 091,8	2 770,6	3 267,5
	ვალდებულებები	0,0	2,3	0,0
0601	განათლების მართვა, კულტურისა და სპორტის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	1 398,6	1 494,9	1 618,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	49	57	58
	ხარჯები	1 277,7	1 455,4	1 549,9
	შრომის ანაზღაურება	964,8	1 165,9	1 176,3
	არაფინანსური აქტივები	120,8	39,5	68,4
0602	განათლების ხელშეწყობა და ხარისხის გაუმჯობესება	842,3	898,1	920,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	47	47	47
	ხარჯები	834,7	883,5	890,5
	შრომის ანაზღაურება	622,6	661,9	667,4
	არაფინანსური აქტივები	7,6	14,6	29,8
060201	ბათუმის რესურსცენტრი	131,2	138,6	146,9



	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7	7	7
	ხარჯები	129,8	133,2	144,9
	შრომის ანაზღაურება	99,7	104,8	104,9
	არაფინანსური აქტივები	1,4	5,4	2,0
060202	ქობულეთის რესურსცენტრი	138,1	144,9	145,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	8	8	8
	ხარჯები	138,1	143,9	145,7
	შრომის ანაზღაურება	106,1	111,6	112,5
	არაფინანსური აქტივები	0,0	1,0	0,0
060203	ხელვაჩაურის რესურსცენტრი	140,9	149,2	177,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	8	8	8
	ხარჯები	140,9	149,2	150,4
	შრომის ანაზღაურება	106,1	108,7	112,5
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	26,6
060204	ქედის რესურსცენტრი	141,6	153,6	149,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	8	8	8
	ხარჯები	141,6	150,6	149,9
	შრომის ანაზღაურება	103,6	112,0	112,5
	არაფინანსური აქტივები	0,0	3,0	0,0
060205	შუახევის რესურსცენტრი	149,4	158,1	150,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	8	8	8
	ხარჯები	143,2	152,9	149,7
	შრომის ანაზღაურება	105,9	112,5	112,5
	არაფინანსური აქტივები	6,2	5,2	1,2
060206	ხულოს რესურსცენტრი	141,1	153,7	149,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	8	8	8
	ხარჯები	141,1	153,7	149,9
	შრომის ანაზღაურება	101,3	112,3	112,5
0603	საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და ინვენტარით აღჭურვა	4 211,0	2 582,8	3 557,3
	ხარჯები	4 211,0	2 582,8	3 557,3



	ხარჯები	4 211,0	2 582,8	3 557,3
060301	საჯარო სკოლების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	0,0	0,0	2 464,5
	ხარჯები	0,0	0,0	2 464,5
060302	საპანსიონო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და ინვენტარით აღჭურვა	0,0	0,0	703,7
	ხარჯები	0,0	0,0	703,7
060303	საჯარო სკოლების ინვენტარით აღჭურვა	0,0	0,0	196,1
	ხარჯები	0,0	0,0	196,1
060304	სპორტის განვითარების ხელშეწყობა სკოლებში	0,0	0,0	193,0
	ხარჯები	0,0	0,0	193,0
060305	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული საჯარო სკოლების მშენებლობა და რეაბილიტაცია	4 004,5	2 232,8	0,0
	ხარჯები	4 004,5	2 232,8	0,0
060306	აჭარის ა რ ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული საჯარო სკოლების I კლასის მოსწავლეთა სასკოლო ფორმებით უზრუნველყოფა	206,5	0,0	0,0
	ხარჯები	206,5	0,0	0,0
060307	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული სკოლების ინვენტარით უზრუნველყოფა	0,0	350,1	0,0
	ხარჯები	0,0	350,1	0,0
0604	განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა	358,0	896,7	1 132,8
	ხარჯები	358,0	896,7	1 132,8
060401	ვასწავლოთ მომავალი წარმატებისთვის	83,1	130,5	149,3
	ხარჯები	83,1	130,5	149,3
060402	საჯარო სკოლების ბიბლიოთეკების განვითარება	0,0	71,1	62,5
	ხარჯები	0,0	71,1	62,5
060403	სტუდენტთა დახმარება	249,1	664,0	775,2
	ხარჯები	249,1	664,0	775,2
060404	უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა	0,0	0,0	127,5
	ხარჯები	0,0	0,0	127,5
060405	უცხოეთში სტაჟირება	25,8	31,1	18,3
	ხარჯები	25,8	31,1	18,3
0605	განათლების ხარისხის გაუმჯობესება	104,5	101,1	141,9
	ხარჯები	104,5	101,1	141,9
060501	სასკოლო კლუბების ხელშეწყობა	34,1	33,6	35,0



	ხარჯები	34,1	33,6	35,0
060502	კონკურსები და ოლიმპიადები	0,0	0,0	106,9
	ხარჯები	0,0	0,0	106,9
060503	ტურიზმის განათლების განვითარების ხელშეწყობა	70,4	67,5	0,0
	ხარჯები	70,4	67,5	0,0
0606	გადღიერებული (ინგლისური ენა, ფიზიკა-მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლება	123,3	154,9	178,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	27
	ხარჯები	123,3	154,9	160,0
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	104,9
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	18,8
060601	ქალაქ ბათუმის #4 საჯარო სკოლის - უცხო ენების გადღიერებული სწავლება	26,4	34,7	35,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	7
	ხარჯები	26,4	34,7	35,0
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	23,2
060602	ქალაქ ბათუმის #6 საჯარო სკოლის - გადღიერებული ფიზიკა-მათემატიკისა და ინკლუზიური სწავლება	96,9	120,2	143,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	20
	ხარჯები	96,9	120,2	125,0
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	81,7
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	18,8
0607	უწყვეტი განათლება	776,4	667,2	1 095,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	143
	ხარჯები	692,9	633,2	1 035,5
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	728,8
	არაფინანსური აქტივები	83,5	34,0	60,0
0608	საჯარო სკოლების განვითარების ხელშეწყობა, რომლებიც ახორციელებენ საპანსიონო მომსახურებას	640,8	649,6	716,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	88
	ხარჯები	640,8	646,2	709,8
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	235,0
	არაფინანსური აქტივები	0,0	3,4	6,3



060801	სსიპ „სოფელ სალიბაურის # 2 საჯარო სკოლის“ საპანსიონო სუბსიდია	314,3	321,6	349,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	36
	ხარჯები	314,3	321,6	343,2
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	109,2
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	6,3
060802	სსიპ „ჩაისუბნის # 2 საჯარო სკოლის“ საპანსიონო სუბსიდია	116,6	120,0	125,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	14
	ხარჯები	116,6	120,0	125,5
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	43,8
060803	ფრიდონ თურმანიძის სახელობის ქედის მუნიციპალიტეტის სოფელ მერისის საჯარო სკოლის პანსიონური მომსახურება	153,8	151,5	172,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	24
	ხარჯები	153,8	148,1	172,9
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	52,2
	არაფინანსური აქტივები	0,0	3,4	0,0
060804	სსიპ „დაბა შუახევის საჯარო სკოლის“ საპანსიონო სუბსიდია	56,1	56,5	68,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	14
	ხარჯები	56,1	56,5	68,3
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	29,8
0609	სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა	3 465,9	5 184,7	4 689,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	855
	ხარჯები	3 353,6	4 289,5	4 363,5
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	4 013,5
	არაფინანსური აქტივები	112,3	895,2	325,5
060901	ა(ა)იპ „მელიტონ ბალანჩივაძის სახელობის ხელოვნების სკოლა“	946,4	1 234,4	1 237,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	252
	ხარჯები	943,8	1 219,4	1 222,1
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	1 198,1
	არაფინანსური აქტივები	2,6	14,9	15,0
060902	ა(ა)იპ „ქ. ბათუმის ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის სამუსიკო სკოლა“	880,8	1 906,2	1 364,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	229



	ხარჯები	833,8	1 081,7	1 150,3
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	1 081,1
	არაფინანსური აქტივები	47,0	824,5	213,7
060903	ა(ა)იპ „ქ. ბათუმის რევაზ ლაღიძის სახელობის სამუსიკო სკოლა“	596,5	812,3	776,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	153
	ხარჯები	588,1	762,7	770,5
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	733,0
	არაფინანსური აქტივები	8,4	49,6	5,5
060904	ა(ა)იპ „ქ. ბათუმის ვახტანგ ჭაბუკიანის სახელობის კლასიკური ბალეტის სკოლა“	188,1	255,1	331,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	52
	ხარჯები	188,1	255,1	265,3
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	238,3
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	65,8
060905	ა(ა)იპ „აჭარის ხალხური ხელოვნების სკოლა“	329,9	359,8	351,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	60
	ხარჯები	315,1	359,8	351,9
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	284,6
	არაფინანსური აქტივები	14,8	0,0	0,0
060906	ა(ა)იპ „ნიკოლოზ კანდელაკის სახელობის სამხატვრო სკოლა“	271,5	322,4	319,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	56
	ხარჯები	261,2	322,4	301,9
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	276,9
	არაფინანსური აქტივები	10,3	0,0	17,1
060907	ა(ა)იპ „ქ. ბათუმის მოსწავლე ახალგაზრდობის სასახლე“	252,7	294,7	310,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	53
	ხარჯები	223,5	288,5	301,6
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	201,6
	არაფინანსური აქტივები	29,1	6,2	8,4
0610	სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა	1 049,9	1 397,7	1 431,2



	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	201
	ხარჯები	924,9	1 305,4	1 334,5
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	984,4
	არაფინანსური აქტივები	125,0	92,3	96,8
061001	ა(ა)იპ „ქ. ბათუმის სასპორტო სკოლა“	1 049,9	1 175,1	1 212,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	182
	ხარჯები	924,9	1 109,5	1 117,8
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	846,9
	არაფინანსური აქტივები	125,0	65,6	95,0
061002	ა(ა)იპ „ქ. ბათუმის საჩოგბურთო კომპლექსი“	0,0	222,6	218,4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	19
	ხარჯები	0,0	195,8	216,7
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	137,5
	არაფინანსური აქტივები	0,0	26,8	1,8
0611	კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია	12 506,8	12 399,5	14 839,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	947
	ხარჯები	9 874,3	10 760,0	12 177,7
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	7 360,5
	არაფინანსური აქტივები	2 632,5	1 639,2	2 662,0
	ვალდებულებები	0,0	0,2	0,0
061102	აჭარაში კინოწარმოების ხელშეწყობა	4,1	98,5	0,0
	ხარჯები	4,1	98,5	0,0
061103	ხელოვნებისა და კულტურის ხელშეწყობის ღონისძიებები	810,2	835,2	0,0
	ხარჯები	810,2	835,2	0,0
061104	სამემსრულებლო ხელოვნების ხელშეწყობა	0,0	0,0	170,0
	ხარჯები	0,0	0,0	170,0
061105	აჭარაში კინოხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა	0,0	0,0	242,0
	ხარჯები	0,0	0,0	242,0
061106	ფოლკლორის ხელშეწყობა	0,0	0,0	120,0



	ხარჯები	0,0	0,0	120,0
061107	კულტურული ცხოვრების გააქტიურება და პოპულარიზაცია	0,0	0,0	852,0
	ხარჯები	0,0	0,0	852,0
06110701	ხელოვნებისა და კულტურის საქმიანობის ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია	0,0	0,0	790,0
	ხარჯები	0,0	0,0	790,0
06110702	კულტურული ცხოვრების ხელშეწყობა სოფლად	0,0	0,0	62,0
	ხარჯები	0,0	0,0	62,0
061109	კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, განვითარება და პოპულარიზაცია	2 299,6	1 011,1	1 761,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	51
	ხარჯები	2 243,6	896,1	1 394,4
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	462,9
	არაფინანსური აქტივები	56,0	114,7	367,2
	ვალდებულებები	0,0	0,2	0,0
06110901	კულტურული მემკვიდრეობის მართვა	784,5	790,0	1 213,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	51
	ხარჯები	728,5	675,0	846,3
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	462,9
	არაფინანსური აქტივები	56,0	114,7	367,2
	ვალდებულებები	0,0	0,2	0,0
06110902	კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება და განვითარება	1 515,0	221,1	548,1
	ხარჯები	1 515,0	221,1	548,1
061110	მუზეუმებისა და გალერეების განვითარება	1 309,1	2 301,5	1 654,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	134
	ხარჯები	843,9	1 162,9	1 415,9
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	978,8
	არაფინანსური აქტივები	465,1	1 138,6	238,8
06111001	სსიპ „აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი“	424,5	605,1	765,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	69
	ხარჯები	415,6	550,1	650,6
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	505,3





	არაფინანსური აქტივები	8,9	55,0	115,0
06111002	სსიპ „ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი“	327,9	1 524,4	596,4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	44
	ხარჯები	298,3	440,9	540,7
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	315,3
	არაფინანსური აქტივები	29,7	1 083,6	55,7
06111003	სსიპ „აჭარის ხელოვნების მუზეუმი“	556,7	172,0	292,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	21
	ხარჯები	130,1	172,0	224,6
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	158,1
	არაფინანსური აქტივები	426,5	0,0	68,1
061111	სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობა	8 021,8	8 051,2	9 917,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	762
	ხარჯები	5 910,5	7 665,2	7 861,3
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	5 918,9
	არაფინანსური აქტივები	2 111,3	386,0	2 056,0
06111101	სსიპ „ბათუმის თოჯინებისა და მოზარდ მაცურებელთა პროფესიული სახელმწიფო თეატრი“	1 618,4	635,1	1 067,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	68
	ხარჯები	428,4	589,2	650,8
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	531,8
	არაფინანსური აქტივები	1 190,0	45,9	416,9
06111102	სსიპ „აჭარის მელიტონ კუხიანიძის სახელობის სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლი“	761,9	1 139,6	2 203,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	111
	ხარჯები	761,9	995,7	1 060,0
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	863,7
	არაფინანსური აქტივები	0,0	143,9	1 143,1
06111103	სსიპ „ბათუმის სახელმწიფო მუსიკალური ცენტრი“	3 729,1	3 910,5	4 024,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	338
	ხარჯები	2 808,8	3 773,9	3 680,5



	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	2 528,1
	არაფინანსური აქტივები	920,2	136,6	344,0
06111104	სსიპ „ბათუმის ილია ჭავჭავაძის სახელობის სახელმწიფო პროფესიული დრამატული თეატრი“	953,0	1 293,1	1 361,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	130
	ხარჯები	953,0	1 246,1	1 286,2
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	1 074,7
	არაფინანსური აქტივები	0,0	47,0	75,0
06111105	სსიპ „აჭარის სახელმწიფო ვოკალური ანსამბლი ბათუმი“	486,3	565,6	587,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	27
	ხარჯები	486,3	553,0	572,6
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	435,5
	არაფინანსური აქტივები	0,0	12,7	14,4
06111106	სსიპ „აჭარის ხალხური ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლი ხორუმი“	473,1	507,4	524,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	80
	ხარჯები	472,0	507,4	522,7
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	441,4
	არაფინანსური აქტივები	1,1	0,0	2,0
06111107	ა(ა)იპ „თანამედროვე ხელოვნების სივრცე“	0,0	0,0	149,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	8
	ხარჯები	0,0	0,0	88,7
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	43,7
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	60,6
061112	პროფესიულ-შემოქმედებითი საქმიანობის მხარდაჭერა	62,0	102,0	122,0
	ხარჯები	62,0	102,0	122,0
06111201	შწერალთა შემოქმედებითი კავშირის მხარდაჭერა	42,0	62,0	82,0
	ხარჯები	42,0	62,0	82,0
06111202	მხატვართა კავშირის მხარდაჭერა	10,0	20,0	20,0
	ხარჯები	10,0	20,0	20,0
06111203	შემოქმედებითი კავშირების მხარდაჭერა	10,0	20,0	20,0
	ხარჯები	10,0	20,0	20,0



0612	სპორტის განვითარების ხელშეწყობა, პოპულარიზაცია და ახალგაზრდობის საქმეთა სფეროს ხელშეწყობა	2 959,4	2 220,4	3 076,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	16	19	19
	ხარჯები	2 949,4	2 166,0	3 076,9
	შრომის ანაზღაურება	252,6	303,5	319,6
	არაფინანსური აქტივები	10,0	52,3	0,0
	ვალდებულებები	0,0	2,0	0,0
061201	სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სფეროს მართვა	326,4	415,4	411,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	16	19	19
	ხარჯები	316,4	363,1	411,5
	შრომის ანაზღაურება	252,6	303,5	319,6
	არაფინანსური აქტივები	10,0	52,3	0,0
061202	სპორტის ხელშეწყობა	2 633,0	1 805,0	2 328,4
	ხარჯები	2 633,0	1 802,9	2 328,4
	ვალდებულებები	0,0	2,0	0,0
06120201	სპორტული ღონისძიებები	0,0	1 156,0	1 078,0
	ხარჯები	0,0	1 154,0	1 078,0
	ვალდებულებები	0,0	2,0	0,0
06120202	აჭარის ნაკრები გუნდების წევრთა, მთავარ და პირად მწვრთნელთა მიერ მიღწეული განსაკუთრებული წარმატებების წასახალისებლად ერთჯერადი ფულადი ჯილდოები	0,0	0,0	310,8
	ხარჯები	0,0	0,0	310,8
06120203	სათამაშო სახეობათა განვითარების ხელშეწყობა	0,0	0,0	427,1
	ხარჯები	0,0	0,0	427,1
06120204	აჭარის სპორტის სახეობათა ნაკრები გუნდების მზადება „ახალგაზრდული ოლიმპიური ფესტივალი თბილისი – 2015“	0,0	0,0	317,7
	ხარჯები	0,0	0,0	317,7
06120205	აჭარის ნაკრები გუნდების წევრების პირველობების გამარჯვებულებისა და პრიზიორების პირადი და მთავარი მწვრთნელების სპორტული ფორმებით აღჭურვა	0,0	0,0	122,5
	ხარჯები	0,0	0,0	122,5
06120206	ღონისძიებები ახალგაზრდულ საქმეთა და სპორტის სფეროში	1 084,0	0,0	0,0
	ხარჯები	1 084,0	0,0	0,0
06120207	მწვრთნელთა, მსაჯთა და სპორტსმენთა სოციალური მხარდაჭერა და წახალისება	0,0	34,5	72,3



	ხარჯები	0,0	34,5	72,3
06120208	სტადიონებისა და სპორტული ბაზების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	1 549,0	127,5	0,0
	ხარჯები	1 549,0	127,5	0,0
06120209	სპორტული ფორმებისა და სპორტული ინვენტარის შექმნა	0,0	487,0	0,0
	ხარჯები	0,0	487,0	0,0
061203	ახალგაზრდულ საქმეთა სფეროს ხელშეწყობა	0,0	0,0	337,0
	ხარჯები	0,0	0,0	337,0
07	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	7 684,6	7 670,7	8 839,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	61	62	117
	ხარჯები	7 556,9	7 653,6	8 637,6
	შრომის ანაზღაურება	1 208,7	1 289,2	1 988,7
	არაფინანსური აქტივები	127,5	16,0	202,1
	ვალდებულებები	0,2	1,1	0,0
0701	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	1 477,2	1 572,3	1 654,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	61	62	63
	ხარჯები	1 416,0	1 558,2	1 625,3
	შრომის ანაზღაურება	1 208,7	1 289,2	1 322,3
	არაფინანსური აქტივები	61,0	13,0	29,3
	ვალდებულებები	0,2	1,1	0,0
0702	სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობის გაზრდა	4 756,2	4 644,0	5 161,1
	ხარჯები	4 704,3	4 644,0	4 996,2
	არაფინანსური აქტივები	51,9	0,0	164,9
070201	მოსახლეობის ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარება	834,9	1 580,5	1 290,0
	ხარჯები	834,9	1 580,5	1 290,0
070202	გულის ქირურგია	1 113,5	924,6	1 118,0
	ხარჯები	1 113,5	924,6	1 118,0
070203	სახსრების ენდოპროთეზირება	0,0	0,0	250,0
	ხარჯები	0,0	0,0	250,0
070204	ამბულატორიული მაღალტექნოლოგიური დიაგნოსტიკური კვლევა	0,0	0,0	600,0
	ხარჯები	0,0	0,0	600,0



070205	სოფლის მოსახლეობის ექიმადელი სამედიცინო დახმარება	600,5	732,1	742,4
	ხარჯები	600,5	732,1	742,4
070206	თემის სამედიცინო პუნქტებში დასაქმებული სამედიცინო პერსონალის გადამზადება	29,6	0,0	30,0
	ხარჯები	29,6	0,0	30,0
070207	ცერებრალური დამბლით დაავადებულ ბავშვთა ფსიქოსომატური აბილიტაცია/რეაბილიტაცია	87,5	244,6	420,0
	ხარჯები	87,5	244,6	420,0
070208	სქოლიოზით დაავადებულ ბავშვთა რეაბილიტაცია	0,0	0,0	457,3
	ხარჯები	0,0	0,0	457,3
070209	სოფლად პირველადი ჯანდაცვის განვითარებაზე ხელშეწყობა	0,0	0,0	253,4
	ხარჯები	0,0	0,0	88,5
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	164,9
070210	დამატებითი სამედიცინო მომსახურება	482,4	96,7	0,0
	ხარჯები	482,4	96,7	0,0
070211	ონკოლოგიურ დაავადებათა მკურნალობა	410,4	217,9	0,0
	ხარჯები	410,4	217,9	0,0
070212	გეგმიური ჰოსპიტალური მომსახურება	1 055,3	847,8	0,0
	ხარჯები	1 055,3	847,8	0,0
070213	ამბულატორიულ-ტრავმატოლოგიური დახმარება	90,1	0,0	0,0
	ხარჯები	90,1	0,0	0,0
070214	სამედიცინო დაწესებულებების სამედიცინო ავტოტრანსპორტისა და ინვენტარით აღჭურვა	51,9	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივები	51,9	0,0	0,0
07021402	სამედიცინო დაწესებულებების სამედიცინო ინვენტარით აღჭურვის კომპონენტი	51,9	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივები	51,9	0,0	0,0
0703	საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა	571,9	629,0	754,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	30
	ხარჯები	565,4	627,5	752,1
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	365,1
	არაფინანსური აქტივები	6,5	1,5	2,0
070301	საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მართვა და მომსახურების მიწოდება	373,2	377,4	402,6



	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	30
	ხარჯები	366,7	375,9	400,6
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	365,1
	არაფინანსური აქტივები	6,5	1,5	2,0
070302	დაავადებათა პრევენცია და პროფილაქტიკა	198,8	251,6	351,5
	ხარჯები	198,8	251,6	351,5
07030201	ეპიდზედამხედველობის განხორციელების ეპიდსიტუაციის მართვის და ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების ხელშეწყობა	0,0	67,1	71,7
	ხარჯები	0,0	67,1	71,7
07030202	მოსახლეობის ავადობის აქტიური გამოვლენა სამიზნე ჯგუფში (ჯანსაღი სკოლა)	127,1	184,5	16,6
	ხარჯები	127,1	184,5	16,6
07030203	„ც“ ვირუსული ჰეპატიტის დიაგნოსტიკა მოზრდილ მოსახლეობაში	0,0	0,0	34,0
	ხარჯები	0,0	0,0	34,0
07030204	ფარისებრი ჯირყელის გამოკვლევა ორსულებში (სამიზნე ჯგუფი)	0,0	0,0	150,0
	ხარჯები	0,0	0,0	150,0
07030205	კიბოსა და კიბოსწინა დაავადებების ადრეული დიაგნოსტიკა მაღალმთიანი აჭარის მოსახლეობაში	0,0	0,0	79,2
	ხარჯები	0,0	0,0	79,2
07030206	ეპიდზედამხედველობის განხორციელებისა და ეპიდსიტუაციის მართვის პროგრამა	71,7	0,0	0,0
	ხარჯები	71,7	0,0	0,0
0704	სოციალური დაცვა	563,4	469,0	863,4
	ხარჯები	563,4	469,0	863,4
070401	100 წელს გადაცილებულ მოქალაქეებზე ერთჯერადი დახმარება	28,5	29,0	58,0
	ხარჯები	28,5	29,0	58,0
070402	ახალშობილი ტყუპების ოჯახების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება	0,0	0,0	150,0
	ხარჯები	0,0	0,0	150,0
070403	შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა გადაადგილების საშუალებებით უზრუნველყოფა	75,0	17,5	66,0
	ხარჯები	75,0	17,5	66,0
070404	სმენადაქვეითებულ მოქალაქეთა სმენის აპარატებით უზრუნველყოფა	0,0	95,0	88,5
	ხარჯები	0,0	95,0	88,5
070405	მიუსაფარ დედათა და ბავშვთა საცხოვრებელი უზრუნველყოფა	0,0	38,0	102,9
	ხარჯები	0,0	38,0	102,9



070406	თემის სამედიცინო პუნქტების ექიმადელი სამედიცინო დახმარების განვითარების ხელშეწყობის მიზნობრივი კომპონენტი	29,5	0,0	0,0
	ხარჯები	29,5	0,0	0,0
070407	სოფლის ექიმების დამატებითი შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	270,0
	ხარჯები	0,0	0,0	270,0
070408	მეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვთა სოციალური ადაპტაცია	0,0	0,0	50,0
	ხარჯები	0,0	0,0	50,0
070409	2008 წლის რუსული აგრესიისა და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულთა ოჯახების დახმარება	0,0	0,0	78,0
	ხარჯები	0,0	0,0	78,0
070410	მაღალმთიან მუნიციპალიტეტებში სამედიცინო პერსონალის მატერიალური წახალისება	0,0	76,5	0,0
	ხარჯები	0,0	76,5	0,0
070411	ერთჯერადი სოციალური დახმარება	430,4	213,0	0,0
	ხარჯები	430,4	213,0	0,0
0705	დასაქმების ხელშეწყობა	315,9	356,4	406,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	24
	ხარჯები	307,8	354,9	400,6
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	301,3
	არაფინანსური აქტივები	8,2	1,5	5,9
070501	დასაქმების ხელშეწყობის მართვა	315,9	321,4	394,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	24
	ხარჯები	307,8	319,9	388,2
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	301,3
	არაფინანსური აქტივები	8,2	1,5	5,9
070502	პროფესიული გადამზადება	0,0	35,0	0,0
	ხარჯები	0,0	35,0	0,0
07050201	აჭარის ა.რ მუნიციპალიტეტებში მცხოვრები სოციალურად დაუცველი მოქალაქეების პროფესიული გადამზადება	0,0	35,0	0,0
	ხარჯები	0,0	35,0	0,0
070503	შრომის ბაზრის კვლევა	0,0	0,0	12,4
	ხარჯები	0,0	0,0	12,4



08	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	3 263,4	5 747,0	6 387,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	37	40	166
	ხარჯები	1 658,8	4 191,1	5 451,9
	შრომის ანაზღაურება	797,3	869,8	2 154,2
	არაფინანსური აქტივები	1 558,7	1 555,4	935,6
	ვალდებულებები	46,0	0,5	0,0
0801	აგროსასურსათო სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	1 059,9	1 108,7	1 282,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	37	40	68
	ხარჯები	997,2	1 049,8	1 270,3
	შრომის ანაზღაურება	797,3	869,8	1 049,9
	არაფინანსური აქტივები	62,1	58,4	12,5
	ვალდებულებები	0,6	0,5	0,0
0802	ფერმერული მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა	979,0	1 722,0	2 786,5
	ხარჯები	0,0	1 722,0	2 786,5
	არაფინანსური აქტივები	979,0	0,0	0,0
080201	სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკით ფერმერთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა	961,0	630,3	1 179,2
	ხარჯები	0,0	630,3	1 179,2
	არაფინანსური აქტივები	961,0	0,0	0,0
080202	სასათბურე კონსტრუქციებით ფერმერთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა	0,0	194,0	466,5
	ხარჯები	0,0	194,0	466,5
080203	მრავალწლიანი ხეხილოვანი კულტურების ნერგებით ფერმერთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა	0,0	99,7	152,6
	ხარჯები	0,0	99,7	152,6
080204	მეფუტკრეობის განვითარების ხელშეწყობა	0,0	198,0	241,2
	ხარჯები	0,0	198,0	241,2
080205	სასოფლო-სამეურნეო გაერთიანებების სარეკლამო მოდელების ჩამოყალიბება და შემდგომი დანერგვის ორგანიზება	0,0	79,0	0,0
	ხარჯები	0,0	79,0	0,0
080206	ფერმერთა ნაკვეთებზე წიადაგის ნაყოფიერების დონის ამაღლების მიზნით ქიმიური მელიორაციის ღონისძიებების გამოყენება	0,0	0,0	632,0
	ხარჯები	0,0	0,0	632,0
080207	ბოსტნეული კულტურების ელიტური სარგავი მასალით ფერმერთა უზრუნველყოფის	0,0	521,0	0,0





	ხელშეწყობა			
	ხარჯები	0,0	521,0	0,0
080208	ფერმერთა უზრუნველყოფა თანამედროვე ტიპის ხილის საშრობი დანადგარებით	18,0	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივები	18,0	0,0	0,0
080209	სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების შემდგომი განვითარების ხელშეწყობი ღონისძიებების განხორციელება	0,0	0,0	115,0
	ხარჯები	0,0	0,0	115,0
0803	აგროსერვისის განვითარება რეგიონში	917,0	2 300,8	1 907,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	77
	ხარჯები	453,8	852,7	1 054,8
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	837,0
	არაფინანსური აქტივები	417,8	1 448,1	853,1
	ვალდებულებები	45,4	0,0	0,0
080301	აგროსერვისცენტრის მომსახურების მიწოდება და მართვა	917,0	729,3	1 907,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	77
	ხარჯები	453,8	728,3	1 054,8
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	837,0
	არაფინანსური აქტივები	417,8	1,0	853,1
	ვალდებულებები	45,4	0,0	0,0
080302	მემცენარეობა-მეცხოველეობის დარგების განვითარების ხელშეწყობა	0,0	1 571,5	0,0
	ხარჯები	0,0	124,4	0,0
	არაფინანსური აქტივები	0,0	1 447,1	0,0
08030201	მემცენარეობის დარგში თანამედროვე აგროტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა	0,0	1 564,1	0,0
	ხარჯები	0,0	117,0	0,0
	არაფინანსური აქტივები	0,0	1 447,1	0,0
08030202	მეცხოველეობის დარგში ხელოვნური განაყოფიერების დანერგვის ხელშეწყობა	0,0	3,2	0,0
	ხარჯები	0,0	3,2	0,0
08030203	ფერმერთა და მეცნიერ-კონსულტანტთა სწავლება-კონსულტირება (ტრენინგები) სასოფლო-სამეურნეო დარგების მიხედვით	0,0	4,2	0,0
	ხარჯები	0,0	4,2	0,0
0804	ლაბორატორიული კვლევითი მომსახურება	307,5	314,5	410,3



	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	21
	ხარჯები	207,8	265,6	340,3
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	267,3
	არაფინანსური აქტივები	99,8	48,9	70,0
0805	მემცენარეობის დარგის განვითარების მიზნით კვლევები და პრევენციული ღონისძიებები	0,0	301,0	0,0
	ხარჯები	0,0	301,0	0,0
080501	წიადაგის კვლევა და შესაბამისი რეკომენდაციების გაწევა	0,0	244,0	0,0
	ხარჯები	0,0	244,0	0,0
080502	პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების ლაბორატორიული კვლევა	0,0	12,0	0,0
	ხარჯები	0,0	12,0	0,0
080503	სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მავნებელ-დაავადებებზე დიაგნოსტიკა და პრევენციულ ღონისძიებებზე ფერმერთა კონსულტაცია	0,0	45,0	0,0
	ხარჯები	0,0	45,0	0,0
09	უმაღლესი განათლებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა	4 379,5	3 305,5	2 841,1
	ხარჯები	4 172,2	2 889,2	2 381,1
	არაფინანსური აქტივები	207,4	416,3	460,0
0901	სსიპ „შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი“	2 005,0	2 101,6	1 591,1
	ხარჯები	2 005,0	2 101,6	1 431,1
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	160,0
0902	სსიპ „ბათუმის ხელოვნების სასწავლო უნივერსიტეტი“	759,7	836,8	750,0
	ხარჯები	759,7	750,0	750,0
	არაფინანსური აქტივები	0,0	86,8	0,0
0903	სსიპ „სასწავლო უნივერსიტეტი ბათუმის საზღვაო აკადემია“	1 614,8	367,2	500,0
	ხარჯები	1 407,5	37,6	200,0
	არაფინანსური აქტივები	207,4	329,6	300,0
10	საერთო დანიშნულების რესპუბლიკური გადასახდელები	32 195,9	45 527,7	50 371,0
	ხარჯები	32 195,9	42 986,3	48 366,9
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	922,1
	ვალდებულებები	0,0	2 541,4	1 082,0
1001	ადგილობრივ თვითმართველ ერთეულებზე გადასაცემი სპეციალური ფინანსური დახმარება	31 192,8	32 045,9	44 052,0
	ხარჯები	31 192,8	32 045,9	44 052,0



	ხარჯები	31 192,8	32 045,9	44 052,0
100101	_ თვითმართველი ქალაქი ბათუმი	7 804,5	7 889,2	16 149,9
	ხარჯები	7 804,5	7 889,2	16 149,9
100102	_ ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	15 545,2	14 556,4	18 678,7
	ხარჯები	15 545,2	14 556,4	18 678,7
100103	_ ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი	2 241,1	5 060,4	2 032,3
	ხარჯები	2 241,1	5 060,4	2 032,3
100104	_ ქედის მუნიციპალიტეტი	2 299,0	2 586,7	4 559,3
	ხარჯები	2 299,0	2 586,7	4 559,3
100105	_ შუახევის მუნიციპალიტეტი	1 633,2	1 031,2	1 334,8
	ხარჯები	1 633,2	1 031,2	1 334,8
100106	_ ხულოს მუნიციპალიტეტი	1 669,8	922,0	1 297,0
	ხარჯები	1 669,8	922,0	1 297,0
1002	სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით დაფუძნებული კერძო სამართლის იურიდიული პირების საწესდებო კაპიტალის ზრდა	255,0	8 030,0	600,0
	ხარჯები	255,0	8 030,0	600,0
100201	შ.პ.ს. „ვეტერინარი“	255,0	0,0	0,0
	ხარჯები	255,0	0,0	0,0
100202	შ.პ.ს. „ჰიგიენა 2009“	0,0	30,0	600,0
	ხარჯები	0,0	30,0	600,0
100203	შ.პ.ს. „გოდერძი რესორტს“	0,0	8 000,0	0,0
	ხარჯები	0,0	8 000,0	0,0
1004	საწევროები საერთაშორისო ორგანიზაციებში	15,4	1,1	21,0
	ხარჯები	15,4	1,1	21,0
1005	სარეზერვო ფონდი	0,0	0,0	2 100,0
	ხარჯები	0,0	0,0	2 100,0
1006	სესხების მომსახურება	250,6	251,5	277,6
	ხარჯები	250,6	251,5	277,6
100601	გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკიდან (KFW) მიღებული სესხის მომსახურების ხარჯები	216,6	217,9	244,6
	ხარჯები	216,6	217,9	244,6
100602	ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკიდან (EBRD) მიღებული სესხის მომსახურების ხარჯები	34,0	33,6	33,0
	ხარჯები	34,0	33,6	33,0



1007	უცხოეთიდან მიღებული დაფინანსების წყაროებით განსახორციელებელი საინვესტიციო პროექტები და ამ პროექტების თანადაფინანსება	482,1	708,5	2 238,4
	ხარჯები	482,1	708,5	1 316,3
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	922,1
100701	ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაცია	482,1	482,8	35,0
	ხარჯები	482,1	482,8	35,0
100702	აჭარის მყარი ნარჩენების მართვის მომსახურების გაუმჯობესება და გაფართოება	0,0	0,0	1 957,0
	ხარჯები	0,0	0,0	1 034,9
	არაფინანსური აქტივები	0,0	0,0	922,1
100703	რეგიონის აგრარული სექტორის ხელშეწყობა	0,0	225,7	246,4
	ხარჯები	0,0	225,7	246,4
1008	უცხოეთიდან მიღებული სესხების დაბრუნება	0,0	0,0	1 082,0
	ვალდებულებები	0,0	0,0	1 082,0
100801	ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაციისათვის (KfW) მიღებული სესხის დაბრუნება	0,0	0,0	1 072,0
	ვალდებულებები	0,0	0,0	1 072,0
100802	ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკიდან (EBRD) მიღებული სესხის დაბრუნება	0,0	0,0	10,0
	ვალდებულებები	0,0	0,0	10,0
1009	შ.პ.ს. „სისტემ ინშატი“	0,0	2 541,4	0,0
	ვალდებულებები	0,0	2 541,4	0,0
1010	2013 წლის ციტრუსის სეზონის მოსავლის აღების ღონისძიებათა და მეციტრუსეობის დარგში დასაქმებული მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის აჭარის გარდასხვა მუნიციპალიტეტებზე გადასაცემი ფინანსური დახმარება	0,0	1 949,3	0,0
	ხარჯები	0,0	1 949,3	0,0

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

## თავი VII მარეგულირებელი ნორმები

### მუხლი 14. საწევროები საერთაშორისო ორგანიზაციებში

განისაზღვროს საერთაშორისო ორგანიზაციებში საწევროები 21.0 ათასი ლარის ოდენობით, საწევროების გადახდა ხორციელდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის აპარატის მეშვეობით.

### მუხლი 15. სარეზერვო ფონდი

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სარეზერვო ფონდი 2100.0 ათასი ლარის ოდენობით,



### **მუხლი 16. სესხების მომსახურება**

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სესხების მომსახურების საბიუჯეტო ასიგნება 277,6 ათასი ლარის ოდენობით. აღნიშნული ასიგნების ფარგლებში ანგარიშსწორებას ახორციელებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო.

### **მუხლი 17. საინვესტიციო პროექტების თანადაფინანსება**

განისაზღვროს უცხოეთიდან მიღებული დაფინანსების წყაროებით განსახორციელებელი საინვესტიციო პროექტები და ამ პროექტების თანადაფინანსების ხარჯები 2238.4 ათასი ლარის ოდენობით, აღნიშნული ასიგნების ფარგლებში ანგარიშსწორებას ახორციელებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

### **მუხლი 18. გრანტები**

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებზე გადასაცემი ფინანსური დახმარება 44052.0 ათასი ლარის ოდენობით, თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებთან ანგარიშსწორებას, მათზე გადასაცემი გრანტის ფარგლებში ახორციელებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 13 ოქტომბრის კანონი №113-უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 13.10.2014წ.

### **მუხლი 19. პრემიები და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დახმარებები**

2014 წლის განმავლობაში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების მუშაკებზე პრემიებისა და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დახმარებების გაცემა განხორციელდეს დამტკიცებული ასიგნებების ფარგლებში.

### **მუხლი 20. დავალიანებების დაფარვა**

წინა წლებში წარმოქმნილი ფაქტობრივი დავალიანების დასაფარავად შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს 2014 წელს საბიუჯეტო ორგანიზაციებისა და დაწესებულებებისათვის ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციის შესაბამისი მუხლის მიხედვით დამტკიცებული სახსრები იმ პირობით, რომ არ იქნება დამზღვეული ამ მუხლის მიხედვით ახალი დავალიანების დაგროვება, რაზეც მთელი პასუხისმგებლობა ეკისრება შესაბამის საბიუჯეტო ორგანიზაციასა და დაწესებულებას.

### **მუხლი 21. ბიუჯეტით განსაზღვრული პროგრამები და ქვეპროგრამები**

1. დამტკიცდეს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტით გათვალისწინებული პროგრამები და ქვეპროგრამები თანახმად დანართისა.

2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტით გათვალისწინებულ პროგრამებსა და ქვეპროგრამებში ცვლილებები, გარდა საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის 92-ე მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევებისა ხორციელდება ამ კანონში ცვლილების შეტანის გზით.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2014 წლის 11 აპრილის კანონი №102 - უ.ს.რ.ს. - ვებგვერდი, 11.04.2014წ.

### **მუხლი 22. ასიგნებების გადანაწილება**

ნება დაერთოს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის მინისტრს საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის 92-ე მუხლის და საბიუჯეტო პროცესისა და უფლებამოსილებათა შესახებ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონის 33<sup>1</sup> მუხლის შესაბამისად, განახორციელოს მხარჯავი დაწესებულების პროგრამებს, ქვეპროგრამებსა და საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მუხლებს შორის თანხების გადანაწილება არა უმეტეს 5 %-ისა.

## **თავი VIII დასკვნითი დებულებანი**

### **მუხლი 23. კანონის ამოქმედება**

1. ეს კანონი ამოქმედდეს 2014 წლის 1 იანვრიდან.

2. ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად ჩაითვალოს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის



აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის  
მთავრობის თავმჯდომარე

არჩილ ხაბაძე

ჩაქვი,

12 დეკემბერი 2013 წ.

№94-უ.ს.შ.ს.

